

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO LUBELSKIEGO

LUBLIN

1 stycznia

1937 r.

T R E Ś Ć:

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

USTAWY, ROZPORZĄDZENIA I OKÓLNIKI:

	Str.
Poz. 104 — w sprawie wykonania ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli . . .	114
105 — w sprawie statutu Państwowego Instytutu Kultury Wsi	115
106 — w sprawie ograniczenia czynności biurowo - administracyjnych w szkolnictwie ogólnokształcącym i zawodowym	117
107 — o zaświadczeniach, służących za podstawę do zwolnienia od cła przedmiotów pokazowych i pomocy naukowych	117
108 — w sprawie koedukacji w publicznych szkołach powszechnych	118
109 — w sprawie stosowania ust. 2 art. 52 ustawy o ustroju szkolnictwa w stosunku do absolwentów seminariów nauczycielskich	119
110 — w sprawie udziału młodzieży szkolnej w uroczystościach i pochodach ulicznych	120
111 — w sprawie organizacji audycji muzycznych w państw. gimn. ogólnokształcących	120

PISMA OKÓLNE:

112 — w sprawie rozplanowania czasu i materiału nauczania fizyki i chemii w klasie III oraz geografii i historii w klasie IV	122
113 — w sprawie kompletowania pomocy naukowych	122
114 — w sprawie organizacji teatru szkolnego	123
115 — w sprawie repertuaru teatru szkolnego na r. 1936/37	123
116 — o repertuarze pieśni w szkołach średnich ogólnokształcących i zawodowych	124
117 — w sprawie narciarstwa w szkole	125
118 — w sprawie zbiórki na Fundusz Szkolnictwa Polskiego Zagranicą	126

KOMUNIKATY:

119 — sprawa zakupu materiału przeciwgazowego	126
120 — przedłużanie ważności legitymacji	127
121 — polskie aparaty tlenowe	127
122 — wartość kaucyjna i wadialna 4% Pożyczki Konsolidacyjnej	128
123 — czasopismo młodzieży szkolnej „Nowa Kuźnia”	128
124 — świadectwa lekarskie	128

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

	Str.
Z DOŚWIADCZEŃ DYDAKTYCZNYCH I WYCHOWAWCZYCH	
T. Moniewski — Organizacje szkolne i ich działalność w świetle opinii, dezyderatów, zarzutów, życzeń i projektów młodzieży szkolnej	128
SKRZYŃKA PORAD WYCHOWAWCZYCH	131
KRONIKA	131
KSIĄŻKI NOWONABYTE DO ODDZIAŁU CENTRALNEJ BIBLIOTEKI W CHELMIE	132
KSIĄŻKI NOWONABYTE DO ODDZIAŁU CENTRALNEJ BIBLIOTEKI PED. K.O.S.L. W ZAMOŚCIU	133
BIBLIOGRAFIA WAŻNIEJSZYCH DZIEŁ I ARTYKUŁÓW DOTYCZĄCYCH KOEDUKACJI NA TLE PSYCHOLOGII WIEKU DOJRZEWANIA I SEKSUALIZMU MŁODZIEŻY	134
NADESLANE	135
OGŁOSZENIA	136

Część urzędowa.

104.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego

z dnia 11 września 1936 r.

w sprawie wykonania ustawy z dnia 1 lipca
1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli.(Przedruk z Dz. U. R. P. z dnia 8 października 1936 r.
Nr 77, poz. 542).

Na podstawie art. 14, 29 ust. 2, 30 i 98 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia z dnia 9 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 104, poz. 873) ze zmianami, wprowadzonymi rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 660), zarządza się co następuje:

§ 1. Przysięga służbowa, składana przez nauczyciela przy ustaleniu, brzmi jak następuje:

„Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, że w wykonywaniu swych obowiązków służbowych, szczególnie w zakresie wychowania i nauczania powierzonej mi młodzieży, przyczyniać się będę ze wszystkich sił do ugruntowania wolności, niepodległości i potęgi Rzeczypospolitej Polskiej, której zawsze wiernie służyć będę.

Wszystkich obywateli kraju w równym mając zachowaniu, przepisów prawa strzec będę pilnie, obowiązki swego stanowiska spełniać gorliwie i sumiennie, polecenia moich przełożonych wykonywać dokładnie, a tajemnicy urzędowej dochowam.

Tak mi Panie Boże dopomóż”.

Przyrzeczenie służbowe brzmi, jak przysięga służbowa po skreśleniu w niej słów:

„Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, że” oraz zmianie zdania: „Tak mi Panie Boże dopomóż” na zdanie: „Tak przyrzekam”.

§ 2. Tam, gdzie młodzież szkolna w ciągu roku szkolnego w niedzielę i święta, wskazane w zarządzeniach władz szkolnych, bierze udział zbiorowo w nabożeństwach, specjalnie dla niej urządzanych, nauczyciele obowiązani są zarówno w czasie zbierania się młodzieży, jak i w czasie nabożeństwa, względnie kazania (egzorty), pełnić opiekę nad młodzieżą i wykonywać nadzór nad jej zachowaniem się. Jeżeli w szkole pełni służbę kilku nauczycieli, dyrektor lub kierownik może zarządzić kolejne dyżury, uwzględniając konieczność wyznaczenia na każdy dyżur takiej liczby nauczycieli, któraby czyniła zadość potrzebie roztoczenia istotnej opieki i nadzoru nad młodzieżą.

§ 3. Jeżeli zniżka godzin nauczania lub innych zajęć obowiązkowych w szkole mieści się w ramach organizacyjnych szkoły, tj. jeżeli zniżka ta nie pociąga za sobą w konsekwencji zmniejszenia się przewidzianej w planie zajęć szkolnych liczby godzin nauczania, bądź innych zajęć obowiązkowych w szkole, a jednocześnie nie powoduje dodatkowego obciążenia Skarbu Państwa bądź w postaci zwiększenia liczby etatów nauczycielskich, bądź w postaci powiększenia ilości godzin nadliczbowych, dodatkowo opłacanych, — zniżkę godzin na umotywowany wniosek kierownika, bądź dyrektora szkoły, zatwierdza:

1) dla nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu — inspektor szkolny.

2) dla nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio kuratorowi okręgu szkolnego — kurator okręgu szkolnego.

Udzielanie nauczycielom szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu, zniżek godzin, wychodzących poza ramy organizacyjne

szkoły, należy do kuratora okręgu szkolnego pod warunkiem, że ewentualne zwiększenie liczby etatów lub ilości godzin nadliczbowych w szkole nie spowoduje wyjścia poza granice liczby etatów lub kwot, objętych budżetem okręgu szkolnego.

Udzielanie zniżek we wszystkich wypadkach, nie objętych dwoma poprzednimi ustępami niniejszego paragrafu, należy do Ministra.

§ 4. Dyrektor lub kierownik szkoły na czas swego urlopu w okresie ferii szkolnych powierza zastępstwo jednemu z pozostałych na miejscu nauczycieli szkoły, o czym zawiadamia władzę, której podlega bezpośrednio.

Gdyby jednak żaden z nauczycieli szkoły nie wziął na siebie dobrowolnie obowiązku zastępowania dyrektora, bądź kierownika, wówczas władza z urzędu wyznaczy do pełnienia tych obowiązków jednego z nauczycieli szkoły, stosując przepis art. 43 i 44 ustawy.

Zastępujący będącego na urlopie ferialnym dyrektora lub kierownika nauczyciel jest obowiązany do opieki nad budynkiem i inwentarzem szkolnym i do załatwienia spraw, wynikających z kierownictwa szkołą w tym czasie.

Celem umożliwienia stronom porozumienia się na miejscu z zarządem szkoły powinien zastępca dyrektora lub kierownika wyznaczyć, jako godziny przyjęć, co najmniej po 2 godziny w ciągu dwu dni w tygodniu, co przez umieszczenie stosownego ogłoszenia w dostępnym dla stron miejscu budynku szkolnego ma być podane im do wiadomości.

§ 5. Postanowienia § 4 nie mają zastosowania do szkół powszechnych wiejskich I i II stopnia. Kierownicy tych szkół, oddalając się z miejsca zamieszkania na czas urlopu ferialnego, obowiązani są jedynie do powierzenia opieki nad budynkiem i inwentarzem szkolnym pozostającemu na miejscu nauczycielowi, a o ile to jest niemożliwe, organowi samorządu szkolnego lub, gdy takiego samorządu nie ma, odpowiedniemu miejscowemu organowi samorządu terytorialnego. O zamierzonym wyjeździe swym oraz o osobie lub organie, któremu powierzył opiekę nad budynkiem i inwentarzem szkolnym, kierownik szkoły obowiązany jest zawiadomić inspektora szkolnego.

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Równocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 22 grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr 131, poz. 787).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego

(—) **W. Świętosławski.**

105.

UCHWAŁA RADY MINISTRÓW

z dnia 30 listopada 1936 r.

w sprawie statutu Państwowego Instytutu Kultury Wsi.

Na podstawie art. 9 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 września 1936 r. o Państwowym Instytucie Kultury Wsi (Dz. U. R. P. Nr 75, poz. 532) zarządza się co następuje:

§ 1.

Państwowemu Instytutowi Kultury Wsi nadaje się statut, stanowiący załącznik do uchwały niniejszej.

§ 2.

Wykonanie uchwały niniejszej porucza się Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych.

§ 3.

Uchwała niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów:

(—) **Sławoj Składkowski.**

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:

J. Poniatowski.

Załącznik do uchwały Rady Ministrów
z dnia 30 listopada 1936 r. (poz. 508).

STATUT PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU KULTURY WSI.

§ 1. Przedmiotem badań Instytutu są warunki życia, potrzeby i dążenia wieśniaka i zbiorowości wiejskich. Instytut bada zarówno materialne, jak społeczne i duchowe przejawy życia wiejskiego w ich wzajemnym związku. W szczególności do zakresu działania Instytutu należy badanie:

- 1) wpływu ekonomicznych warunków życia wsi na jej kulturę;
- 2) zbiorowego życia wsi;
- 3) potrzeb społeczno-kulturalnych wsi;
- 4) akcji społecznej na wsi.

§ 2. Przez stały kontakt i współpracę z pokrewnymi instytucjami naukowymi oraz z organizacjami pracującymi na wsi Instytut dąży do koordynowania akcji naukowo-badawczej w zakresie zagadnień wiejskich.

§ 3. W zakresie metod pracy nad podniesieniem kultury wsi Instytut opracowuje:

- 1) metody organizowania zbiorowości wiejskiej dla działania zespołowego;
- 2) metody wychowania jednostki dla działania zespołowego;

3) wzory różnych urzędów społeczno-kulturalnych, jak np. dom ludowy, biblioteka oraz metody podniesienia sprawności tych urzędów;

4) projekty planowego zaspakajania potrzeb wsi w różnych dziedzinach jej życia społeczno-kulturalnego.

§ 4. W zakresie poradnictwa poza działalnością doradczą i pomocniczą dla potrzeb administracji Instytut:

1) udziela informacji o badaniach nad wsią i jej życiem społeczno-kulturalnym, o urządzeniach społeczno-kulturalnych oraz metodach ich działania;

2) opiniuje plany działania, zgłoszone przez władze samorządowe i organizacje, służące podniesieniu życia kulturalnego wsi;

3) ułatwia wymianę doświadczeń i koordynację działań instytucji i osób, pracujących nad wzmoczeniem życia kulturalnego na wsi.

§ 5. Wyniki badań i prac Instytutu ogłaszane są w formie:

1) oryginalnych prac naukowych,

2) materiałów,

3) wydawnictw popularnych i informacyjnych oraz w innej formie ustalonej przez zarząd.

Instytut może również udzielać pomocy w opracowywaniu i wydawaniu prac badawczych, wchodzących w zakres zadań Instytutu.

§ 6. Dla celów badawczo-naukowych Instytut prowadzi archiwum materiałów, pracownię naukową i bibliotekę.

W zakresie swej działalności Instytut może organizować kursy, konferencje, odczyty publiczne oraz akcję prasową.

§ 7. Instytut ogłasza corocznie sprawozdanie z prac przezeń wykonanych.

§ 8. Prace Instytutu wykonywane są przez:

1) zarząd,

2) dyrektora Instytutu,

3) radę naukową,

4) stały personel naukowy Instytutu,

5) dorywczych pracowników naukowych.

§ 9. Celem utrzymania ścisłej łączności z terenem, oraz zapewnienia stałego dopływu materiałów i informacji opartych na bezpośredniej obserwacji Instytut utrzymuje korespondentów.

§ 10. Zarząd ustala program i metody prac Instytutu, czuwa nad rozwojem i ciągłością pracy naukowej Instytutu oraz nad utrzymaniem tej pracy na właściwym poziomie naukowym.

Zarząd decyduje o powierzaniu prac na zamówienie, o przyznawaniu subwencji na prace naukowe oraz o udzielaniu pomocy w opracowywaniu i wydawaniu prac badawczych, wchodzących w zakres zadań Instytutu.

Zarząd kwalifikuje prace Instytutu do druku.

Zarząd Instytutu może powoływać doradcze komisje specjalistów dla rozpatrzenia spraw związanych z działalnością Instytutu oraz zasięgać opinii odpowiednich instytucji i poszczególnych fachowców.

§ 11. Zarząd Instytutu stanowią: dyrektor Instytutu oraz dwaj członkowie, powołani do odwołania przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

W celu utrzymania łączności pomiędzy Instytutem a zainteresowanymi ministerstwami oraz w celu uwzględnienia postulatów tych ministerstw w programie pracy Instytutu — Ministrowie: Spraw Wewnętrznych, Spraw Wojskowych, Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Opieki Społecznej delegują po jednym delegacie do udziału w pracach zarządu. Delegaci uczestniczą w zebraniach informacyjno-sprawozdawczych zarządu oraz przy ustalaniu programu prac Instytutu, nie biorąc udziału w głosowaniu.

§ 12. Dyrektora Instytutu mianuje Minister Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i za zgodą Prezesa Rady Ministrów.

Dyrektor opracowuje i wykonuje program prac Instytutu i przewodniczy na zebraniach zarządu.

Do kompetencji dyrektora należy kierownictwo biur Instytutu, archiwum i biblioteki.

Za całokształt pracy Instytutu dyrektor odpowiada bezpośrednio wobec Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych i składa mu okresowe sprawozdania z działalności Instytutu.

§ 13. Do zadań rady naukowej należy:

1) inicjatywa w sprawach programu działalności Instytutu;

2) opiniowanie całokształtu działalności Instytutu, a w szczególności spraw przedstawionych przez zarząd;

3) dążenie do koordynowania akcji badawczo-naukowej instytucji naukowych w zakresie zagadnień wiejskich.

Uchwały swojej rada naukowa przedstawia Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych.

§ 14. Rada naukowa składa się z prezesa i 15 członków, powołanych na okres 3 lat przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Ministrem Opieki Społecznej spośród osób pracujących naukowo nad zagadnieniami związanymi z kulturą wsi i spośród osób zajmujących się działalnością praktyczną w dziedzinach związanych z kulturą wsi. Corocznie ustępuje 1/3 członków rady według starszeństwa powołania. W pierwszym i drugim roku istnienia rady o ustąpieniu członków decyduje losowanie.

§ 15. Rada naukowa obraduje pod kierownictwem prezesa lub wyznaczonego przez niego członka rady. Rada spośród swoich członków wybiera sekretarza rady. Prace kancelaryjne rady załatwia biuro Instytutu.

Zebrania rady naukowej odbywają się 2 razy w roku dla wystuchania i zaopiniowania sprawozdania o pracach Instytutu, dla rozważenia zamierzeń Instytutu oraz dla spraw związanych

z koordynacją akcji badawczo-naukowej w zakresie zagadnień wiejskich.

Inne zebrania rady naukowej może zwoływać prezes po porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych.

§ 16. W posiedzeniach rady naukowej bierze udział z głosem doradczym zarząd Instytutu i delegaci ministerstw.

§ 17. Prezes i członkowie rady naukowej oraz członkowie zarządu Instytutu pełnią swe funkcje bezpłatnie. Zamiejscowym członkom zarządu oraz rady naukowej będącym urzędnikami państwowymi zwraca się koszty przejazdu oraz diety przywiązane do posiadanych przez nich grup uposażenia, a osobom nie będącym urzędnikami — zwrot kosztów podróży II klasy, oraz diety według V grupy uposażenia.

§ 18. Stały personel Instytutu składa się z pracowników naukowych mianowanych, bądź też zatrudnionych w Instytucie na podstawie umów o pracę.

§ 19. Pracownicy dorywczy są angażowani przez dyrektora do wykonania określonych prac na podstawie umowy o dzieło.

§ 20. Korespondentów dobiera dyrektor, który ustala również wysokość ich wynagrodzenia.

106.

ZARZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 25 sierpnia 1936 r. (Nr II S-5380/36)

odnośnie zmiany zarządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 30 września 1935 r. (Nr BP-21716/35) w sprawie ograniczenia czynności biurowo-administracyjnych w szkolnictwie ogólnokształcącym i zawodowym.

1) Punkt 10 zarządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 30 września 1935 r. (Nr BP-21716/36) w sprawie ograniczenia czynności biurowo-administracyjnych w szkolnictwie ogólnokształcącym i zawodowym (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 9, poz. 175) otrzymuje następujące brzmienie:

Na świadectwach w publicznych szkołach powszechnych należy wykazywać ilość opuszczonych dni

Na blankietach świadectw szkolnych w szkołach średnich ogólnokształcących należy wykazywać ilość opuszczonych godzin.

2) W punkcie 14 tegoż zarządzenia dodaje się: po wyrazach „nauczycieli kontraktowych” wyrazy „oraz innych funkcjonariuszów szkoły (lekarzy, dentystów, woźnych itp.), i po wyrazie

„uposażenia” wyrazy: „O wystąpieniu z pracy zawiadania Ubezpieczalnię Kuratorium”.

3) Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

wz. (—) Jerzy Ferek-Błeszyński.

107.

OKÓLNİK MINISTERSTWA SKARBU

z dnia 27 października 1936 r. (L. D. IV. 25857/3/36)

o zaświadczeniach, służących za podstawę do zwolnienia od cła przedmiotów pokazowych i pomocy naukowych.

Do

wszystkich Dyrekcji Cel, Urzędów Celnych oraz Inspektoratu Cel w Gdańsku.

W związku z postanowieniami § 16 do p. 11 przepisów wykonawczych z dnia 9 października 1934 r. do prawa celnego (Dz. U. R. P. Nr 90, poz. 820) o zwalnianiu od cła przedmiotów pokazowych i pomocy naukowych, sprowadzanych z zagranicy przez instytucje naukowe oraz szkoły i zakłady naukowe i wychowawcze, Ministerstwo Skarbu podaje w załączniku do niniejszego wózu zaświadczeń, na których podstawie mogą być zwalniane od cła tego rodzaju przedmioty.

Według załączonego wzoru będą zatem wystawiane zaświadczenia:

1) dla wyższych zakładów naukowych—przez Rektoraty Szkół Akademickich;

2) dla niższych i średnich szkół oraz zakładów naukowych i wychowawczych—przez Kuratoria Okręgów Szkolnych, Liceum Krzemienieckie, Urząd Wojewódzki Śląski, Wydział Nauki, Sztuki i Oświecenia Publicznego Senatu W. M. Gdańska;

3) dla instytucji naukowych i zakładów naukowo-badawczych, które są uprawnione do korzystania ze zwolnienia od cła, a których spis jest ogłaszany w Monitorze Polskim (vide Monitor Polski Nr 250 p.316 z 1934 r. i Nr 86, poz. 167 z 1936 r.; Dz. Urz. Min. Sk. Nr 31/1934 i Nr 10/1936) — przez zarządy tych instytucji.

Zaznacza się, że przesyłki z przedmiotami pokazowymi i pomocami naukowymi, o których mowa, jak też dotyczące faktury, będą nadchodziły z zagranicy bezpośrednio pod adresem szkoły, instytucji lub zakładu naukowego, zamawiającego przedmioty, a nie pod adresem firmy handlowej pośredniczącej, chociażby takie pośrednictwo miało miejsce.

Równocześnie uchyla się zarządzenie z dnia 20 stycznia 1936 r. L. D. IV. 35076/1/36 dotyczące omawianej sprawy.

Dyrektor Departamentu:

(—) St. Fr. Królikowski.

Załącznik do okólnika
L. D. IV. 25857/3/36.

.....
nazwa instytucji wystawiającej zaświadczenie

.....
miejsowość dnia

Z A Ś W I A D C Z E N I E

Na podstawie § 16 do p. 11 przepisów wykonawczych z dnia 9 października 1934 r. do prawa celnego (Dz. U. R. P Nr 90. poz. 820)

.....
(nazwa instytucji wystawiającej zaświadczenie)

zaświadcza niniejszym, że poniżej wyszczególnione przedmioty pokazowe*) i pomoce naukowe*) sprowadzane przez

.....
(nazwa instytucji sprowadzającej)

od firmy

.....
(nazwa i siedziba firmy zagranicznej, w której dokonano zakupu)

za pośrednictwem*)

.....
(nazwa i siedziba firmy pośredniczącej)

mają służyć do celów naukowych (naukowo-doświadczalnych) wymienionej instytucji sprowadzającej i będą zapisane do księgi inwentarza tej instytucji pod Nr.....**).

Znaki i numery	Rodzaj opakowania	Ilość sztuk	Nazwa towaru	Waga w kg		U W A G I
				brutto	netto	

Uwaga 1. Przy odprawie celnej wraz z zaświadczeniem należy przedstawić urzędowi celnemu fakturę firmy zagranicznej, u której dokonano zakupu.

Uwaga 2. Przy sprowadzaniu maszyn i narzędzi rzemieślniczych należy podać w rubryce „uwagi” datę i Nr pisma Ministerstwa Przemysłu i Handlu, wyrażającego zgodę na wolny od cła przywóz.

M. P.

Podpis

.....
(kierownika instytucji wystawiającej
zaświadczenie)

*) niepotrzebne skreślić

***) o ile chodzi o odczynniki i tym podobne szybko psujące się artykuły — podawanie Nr księgi inwentarza nie jest wymagane.

108.

MINISTER
WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA
PUBLICZNEGO

Warszawa.

OKÓLNIK nr 115

z dnia 31 października 1936 r. (II P-7308/36)

w sprawie koedukacji w publicznych szkołach powszechnych.

Wprowadzając statut publicznych szkół powszechnych siedmioletnich (Dziennik Urz. Min. W. R. i O. P. nr 14 poz. 195) Ministerstwo w okólniku nr 31 z dnia 10 marca 1934 roku (II P-1865/34) zaznaczyło co następuje:

„Wobec wejścia w życie statutu należy bacznie, by jego wprowadzenie dokonywało się stopniowo i bez wywołania gwałtownych wstrząsów w dotychczasowej organizacji i życiu szkolnym, zwracając uwagę przede wszystkim na należyte przygotowanie potrzebnej podstawy dla nowych warunków pracy”.

Odnosiło się to, oczywiście, między innymi także do § 5 statutu tj. do koedukacji, o której w zarządzeniach w sprawie organizacji roku szkolnego, następnie powiedziano:

1. (Rok 1934) „Realizując § 5 statutu, należy zwrócić baczniejszą uwagę na zapewnienie odpowiednich warunków dla wprowadzenia koedukacji (właściwe przystosowanie lokali szkoły, właściwy skład grona nauczycielskiego). Koedukację należy wprowadzać przede wszystkim w tych

przypadkach, w których uzyskuje się przez to oszczędności etatowe oraz w tych miejscowościach, w których młodzież przechodzi ze szkół powszechnych do koedukacyjnych szkół średnich”.

2. (Rok 1935) „Wprowadzając stopniowo zgodnie z dotychczasowymi zarządzeniami koedukację (§ 5), należy baczniejszą jeszcze, niż dotąd, zwrócić uwagę na przystosowanie budynku, odpowiedni dobór sił nauczycielskich, rozmieszczenie uczniów w klasie, stosowanie odpowiednich metod itp.

3. (Rok 1936) „Przy stopniowym wprowadzaniu koedukacji (§ 5) tam, gdzie jej nie było i gdzie jej wprowadzenie jest wyraźnie wskazane, należy bezwzględnie zwrócić baczna uwagę na przystosowanie budynku, odpowiedni dobór sił nauczycielskich, sposób rozmieszczenia uczniów i uczenie w klasie, stosowanie właściwych metod itp., przede wszystkim zaś na odpowiednie przygotowanie zainteresowanych rodziców, by jej wprowadzenie nie powodowało niepotrzebnych zdrażeń i konfliktów”.

Powyższe wskazuje, iż Ministerstwo

1. przyjęło koedukację stosowaną uprzednio niemal powszechnie jako jedną z zasad organizacyjnych szkolnictwa powszechnego,

2. przewidziało, że publiczne szkoły powszechne mogą być w pewnych przypadkach również męskie lub żeńskie i że przypadki takie mogą zachodzić, oczywiście, przede wszystkim tam, gdzie dotychczas nie było w publicznych szkołach powszechnych koedukacji, a gdzie za jej wprowadzeniem nie przemawiają ani powody organizacyjno-oszczędnościowe ani też wzgląd na przechodzenie młodzieży ze szkoły powszechnej do koedukacyjnych szkół średnich,

3. zaleca dużą ostrożność w jej wprowadzaniu wszędzie tam, gdzie tego zachodzi potrzeba, przy czym z roku na rok wprowadza dodatkowe wskazania organizacyjne, konieczne ze względu na potrzeby terenu.

Tymczasem badanie tych spraw dowodzi, iż w niektórych przypadkach wprowadza się mechanicznie w publicznych szkołach powszechnych koedukację bez istotnej potrzeby a nadto bez uprzedniego, koniecznego zazwyczaj przygotowania środowiska względnie zainteresowanych rodziców, niekiedy wyraźnie niechętnych koedukacji i to przy istnieniu odpowiednio przystosowanych, oddzielnych dla szkoły męskiej i żeńskiej budynków szkolnych, które tylko z trudem dają się użyć dla szkół koedukacyjnych.

Ponieważ tego rodzaju szablonowo-formalistyczne traktowanie sprawy koedukacji powoduje niepotrzebne zdrażenia i konflikty, które z reguły nie pozostają bez ujemnego wpływu na pracę szkolną, a niemal zawsze odbijają się niekorzystnie na wzajemnym stosunku szkoły i środowiska, polecam ponownie zwrócić szczególnie baczna uwagę inspektorów szkolnych i kierowników szkół na sprawę wprowadzenia i utrzymania koedukacji w publicznych szkołach

powszechnych, zwłaszcza w ośrodkach większych miast i miasteczek, by chęć nazbyt rygorystycznego wykonywania jednej części przepisu (§ 5 statutu) nie przesłaniała — ze szkodą dla samej szkoły — możliwości korzystania z jego części drugiej.

W związku z tym proszę Panów Kuratorów o wydanie poleceń mających na celu wczesne zbadanie tych spraw, by można było, kierując się przytoczonymi ponownie zasadami, prowadzić w sposób odpowiedni przy organizacji roku szkolnego 1937/38 ewentualne zmiany tak w stosunku do szkół nie skoedukowanych jak i koedukacyjnych. Szczególna ostrożność winna przy tym cechować postępowanie czynników organizujących szkoły w tych punktach, w których wprowadzona w życie zasada koedukacji wywołała mniej lub więcej uzasadnione sprzeciwy.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) W. Świętosławski.

109.

MINISTER
WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA
PUBLICZNEGO

Warszawa.

OKÓLNİK nr 121

z dnia 23 listopada 1936 r. (IV UP-12658/36)

**w sprawie stosowania ust. 2 art. 52 ustawy
o ustroju szkolnictwa w stosunku do absolwentów seminariów nauczycielskich.**

Okoliczność, że licea pedagogiczne nie zostały jeszcze zorganizowane, uniemożliwia absolwentom dotychczasowych seminariów nauczycielskich uzyskanie cenzusu formalnego, koniecznego do kontynuowania studiów na szczeblu akademickim.

Chcąc w obecnym okresie przejściowym umożliwić absolwentom seminariów nauczycielskich dalsze kształcenie się, zawiadamiam, że Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego załatwiać będzie zasadniczo przychylnie wszystkie wnioski Rad Wydziałowych, przedstawione w myśl ust. 2 art. 52 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389), dotyczące zezwolenia absolwentom seminariów nauczycielskich na studiowanie w szkołach akademickich w charakterze studentów na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego (kierunek humanistyczny) i Wydziałach Humanistycznych i Studiach Pedagogicznych Uniwersytetów.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego

(—) W. Świętosławski.

110.

MINISTER
WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA
PUBLICZNEGO

Warszawa.

OKÓLNİK nr 124

z dnia 30 listopada 1936 r. (II W-7975/36)

w sprawie udziału młodzieży szkolnej [w uroczystościach i pochodach ulicznych.

Zdarza się znowu niejednokrotnie, że młodzież szkolna bierze udział w publicznych uroczystościach, ulicznych pochodach, urządzanych przez czynniki pozaszkolne, jest zajęta przy tworzeniu szpalerów na ulicach ze szkodą dla zdrowia i obowiązkowej nauki szkolnej.

Przypominając wydany w tej sprawie okólnik nr 72 z dnia 29 maja 1934 r. (I W.F-2042/34), żądam kategorycznie jego przestrzegania.

Zaznaczam z całym naciskiem, że ilość publicznych uroczystości a tym więcej ulicznych pochodów z udziałem młodzieży szkolnej należy ograniczyć ściśle do tych tylko, których wymagają istotne potrzeby wychowawcze szkoły. Mogą się one zasadniczo odbywać poza zajęciami szkolnymi. Nie wolno bowiem ustawicznie burzyć porządku szkolnego, niepokoić młodzieży i nauczycielstwa a w ten sposób rozrywać ciągłość nauki i powodować stratę w nauce i obniżenie poziomu naukowego szkół.

O udziale młodzieży szkolnej w publicznych wystąpieniach poza zarządzonymi przez władze szkolne, decydować winny w poszczególnych przypadkach po gruntownym rozważeniu sprawy Dyrekcje względnie Kierownictwa szkół, ewentualnie po porozumieniu się z odpowiednimi władzami szkolnymi. Dla zachowania jednolitości postępowania w miejscowościach, mających więcej szkół, winny ich Dyrekcje względnie Kierownictwa powziąć wspólnie uzgodnioną decyzję. W wypadkach wątpliwych należy się odnieść do Kuratorium Okręgu Szkolnego.

O ileby udział młodzieży w publicznych uroczystościach względnie pochodach miał być związany ze zwolnieniem młodzieży od normalnych zajęć szkolnych, co jest w zasadzie niedopuszczalne, należy każdorazowo uzyskać zgodę Kuratorium Okręgu Szkolnego.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
(—) **W. Świętosławski.**

KURATORIUM
OKRĘGU SZKOLNEGO LUBELSKIEGO
W LUBLINIE.

Dnia 7 grudnia 1936 r.
Nr O-24321/36.

Sprawa: **jak wyżej.**

do wiadomości i ścisłego przestrzegania. Jednocześnie Kuratorium przypomina najważniejsze

postanowienia okólnika nr 72 Ministerstwa W. R. i O. P. z dn. 29 maja 1934 r. (I WF-2042/34), a mianowicie:

Mając na uwadze konieczność przeciwdziałania niepożądanym objawom przemęczania młodzieży w związku z udziałem jej w uroczystościach i wystąpieniach publicznych należy:

1) zaniechać organizowania udziału młodzieży szkolnej w uroczystościach, odbywających się w niekorzystnych warunkach atmosferycznych (upał, zimno, ślota);

2) ograniczyć uczestnictwo młodzieży szkolnej w obchodach publicznych, w których udział młodzieży ma znaczenie raczej dekoracyjne niż pedagogiczne;

3) nie dopuszczać do zbyt częstych i masowych zbiorów, w czasie których młodzież narażona jest na długie, nieraz dwu i trzygodzinne stanie i czekanie w szeregach, doprowadzające do wyczerpania fizycznego i zubożenia moralnego dla samej uroczystości;

4) zakazać udziału młodzieży w zbiorach i pochodach wieczornych, nie związanych z pracami szkoły;

5) wyłączyć z programów uroczystości udziału dziatwy szkół powszechnych poniżej lat 10 w długich, nieraz kilkukilometrowych pochodach i defiladach;

6) ograniczyć wystąpienia pocztów sztandarowych, w czasie zaś wystąpień nie narażać ich na długie stanie w postawie bacznej.

Przedstawiciele władz szkolnych, zasiadający w komitetach obywatelskich, organizujących uroczystości i obchody, winni z powołaniem się na ten okólnik przeciwstawiać się wszelkim projektom niewłaściwego i nieodpowiedniego wykorzystywania młodzieży.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) **St. Lewicki.**

111.

MINISTER
WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA
PUBLICZNEGO

Warszawa.

OKÓLNİK nr 103

z dnia 9 października 1936 r. (II S-7215/36).

w sprawie organizacji audycji muzycznych w państwowych gimnazjach ogólnokształcących.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje do wiadomości następującą instrukcję organizacyjną oraz wskazówki programowe, którymi należy się kierować przy realizacji audycji muzycznych, nakazanych przez program nauki śpiewu i muzyki w państwowych gimnazjach ogólnokształcących.

1) Celem audycji muzycznych dla młodzieży gimnazjalnej jest przede wszystkim rozbudzenie estetycznej wrażliwości na przeżycia muzyczne, przyzwyczajenie do obcowania z muzyką i wyrobienie potrzeby jej słuchania.

Przy organizowaniu audycji wskazane jest korzystanie z pomocy, jaką w tym względzie mogą okazać miejscowe stowarzyszenia muzyczne, poważniejsze szkoły muzyczne, a także instytucje powołane specjalnie do organizowania koncertów i audycji.

2) Najbardziej celową formą audycji jest ta, w której zachodzi bezpośredni kontakt muzyka — wykonawcy ze słuchaczem. Zatem, o ile tylko warunki na to pozwolą, należy organizować przede wszystkim audycje muzyki żywej, przy czym wykonawcami audycji winni być artyści muzyki, bądź też wybitniejsze siły spośród miłośników muzyki, względnie — dostatecznie przygotowani muzycznie uczniowie i zespoły uczniowskie.

3) W razie, gdyby wykonawcami byli nauczyciele — instrumentalści, a także uczniowie, oraz zespoły uczniowskie, albo też muzycy — amatorzy z poza szkoły, należy zwrócić szczególną uwagę na to, by audycje stały na należytych poziomie artystycznym. Stwierdzono bowiem w ubiegłym roku szkolnym, że audycje, urządzane przez gimnazja we własnym zakresie działania, lub też przy pomocy niektórych szkół muzycznych, nie były dostatecznie przygotowane, lub też wykonanie ich przekraczało siły wykonawców, w innych wypadkach pewne szkoły muzyczne traktowały audycje, jako teren dla popisów swych uczniów. Zrozumiałym jest, że w tych warunkach audycje nie mogą spełnić swego zadania i zniechęcają młodzież do słuchania muzyki.

4) W większych miastach poszczególne dyrekcje gimnazjalne mogą organizować audycje indywidualnie lub też zbiorowo. Wspólne korzystanie z audycji zmniejsza ich koszt.

5) W szkołach, nie posiadających warunków dla zorganizowania audycji z bezpośrednim udziałem wykonawców, mogą mieć zastosowanie audycje radiowe. Audycje te odbywać się będą od godz. 1130 do godz. 1200 w pierwszy czwartek każdego miesiąca, poczynając od października rb. Skrócony czas trwania audycji radiowych nie wpływa na czas audycji, realizowanych w inny sposób, które jak w roku ubiegłym, winny trwać godzinę lekcyjną i składać się z objaśnień (około 15 min) i części muzycznej (około 30 min.).

6) Muzyka mechaniczna może mieć zastosowanie w wyjątkowych wypadkach i tylko wtedy, kiedy strona techniczna aparatu zapewnia wykonanie, odpowiadające wymaganiom artystycznej produkcji. Pierwszeństwo przed audycjami z płyt winny mieć audycje radiowe. Muzyka z płyt może znaleźć zastosowanie przy demonstrowaniu uczniom utworów, których nie można im przedstawić w innym wykonaniu. Należy

mieć na uwadze, że muzyka mechaniczna (z płyt i radiowa) nie sprzyja nawiązaniu bezpośredniego kontaktu z młodzieżą i nie stwarza atmosfery koncertu, do której uczniów należy przyzwyczajać.

7) Specjalną uwagę należy poświęcić pogadankom, służącym dla objaśnienia programu i utworów. Objasniający powinien zdać sobie sprawę, że pogadanki te nie mają celów wyłącznie dydaktycznych, lecz mają pobudzić estetyczną wrażliwość ucznia, zbliżyć go do treści wykonywanych utworów i wytworzyć jak najwyższe zainteresowanie muzyką. Wiadomości o kompozytorach, formach muzycznych itp. nie powinny być podawane drobiazgowo a całość objaśnień nie powinna mieć charakteru lekcji szkolnej.

15 minut przeznaczonych na pogadankę winny być podzielone pomiędzy krótki wstęp, objaśniający ogólny charakter audycji, oraz zapowiadanie i objaśnienie poszczególnych utworów lub grup utworów.

Tematy audycji muzycznych.

I. Rozwój sztuki muzycznej w okresie 1650—1750 (Dawni klasycy).

II Druga połowa XVIII i początek XIX w. — klasycy wiedeńscy: Haydn, Mozart, Beethoven.

III. Romantycy: Schubert, Weber, Schumann, Mendelssohn, Chopin.

IV. Klasycy i romantycy — zestawienie najbardziej charakterystycznych utworów dla dwóch tych stylów.

V. Moniuszko.

VI. Chopin.

VII Muzyka narodowa polska i obca.

VIII. Muzyka polska po Chopinie.

IX Muzyka współczesna.

Przy układaniu programów szczegółowych według powyższego planu ogólnego należy wziąć pod uwagę przystępność utworów muzycznych, oraz stopniowanie ich trudności. Nie należy zatem spośród utworów J. S. Bacha wybierać jego dzieł dłuższych, lecz np. „Arię”, która dostatecznie scharakteryzuje styl kompozytora. Jakkolwiek w cyklu tematów audycji uwzględniono po części historyczny rozwój sztuki muzycznej, to jednak w objaśnieniach należy unikać szczegółowych pogadanek historycznych i zastosować się do wskazówek zawartych w p. 7.

Jako przykład orientacyjny, nie obowiązujący w szczegółach, podaje się następujący fragment programu audycji I bez udziału orkiestry:

1) Corelli — Tartini — Wariacje na skrzypce.

2) J. S. Bach — Aria (skrzypce).

3) N. Jomelli — Ptaszniczka (sopran).

4) G. Pergolese — „Tre giorni” (sopran).

5) W. Gluck — Melodia (skrzypce).

W objaśnieniach należałoby wydatnie indywidualne cechy charakterystyczne utworów zwłaszcza zbliżonych pod względem tempa (2, 4, 5), a przez to pozornie podobnych.

Zaznacza się, że audycje muzyczne, objęte są obowiązkowym programem nauczania w gimnazjum i że wobec tego należy je przeprowadzić w planie pracy szkolnej.

Wymienione wyżej wskazania winny być dostosowane do warunków miejscowych, w jakich znajdują się poszczególne szkoły. Dyrekcje szkół zatem powinny przed zorganizowaniem audycji przeprowadzić odpowiednie przystosowania, w porozumieniu z kuratorskimi instruktorami śpiewu i muzyki, w tych zaś okręgach szkolnych, które nie posiadają instruktorów — z instruktorem ministerialnym.

Instrukcja niniejsza obowiązuje aż do odwołania.

Minister

(—) W. Świątosławski.

112.

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA
PUBLICZNEGO

O d p i s.

Warszawa, dnia 21 listopada 1936 r.

Nr II S-7772/36.

Rozplanowanie czasu i materiału nauczania fizyki i chemii w klasie III oraz geografii i historii w kl.IV.

Ministerstwo W. R. i O. P. ze względu na trudności wyczerpania materiału naukowego w zakresie fizyki w klasie III i geografii w klasie IV, spowodowane przesunięciem początku roku szkolnego zarządza co następuje:

Materiał z fizyki w klasie III należy wyczerpać w ciągu pierwszego półrocza, przenosząc dwa ostatnie ustępy rozdziału „O równowadze cieczy i gazów” mianowicie „Zjawiska cząsteczkowe w gazach” i „O budowie materii” do kursu chemii.

Ocena z fizyki za I półrocze nie będzie obejmowała tego działu, uwzględni się go natomiast przy ocenie wyników chemii.

Materiał z geografii w klasie IV w br. szkolnym należy opracować do końca stycznia i rozpocząć naukę historii z dniem 1 lutego. Oceny z geografii należy ustalić dwukrotnie: przy końcu pierwszego półrocza za to półrocze, oraz w końcu stycznia ocenę ostateczną do świadectwa rocznego.

Podsekretarz Stanu

(—) Jerzy Ferek-Błeszyński.

KURATORIUM
OKRĘGU SZKOLNEGO LUBELSKIEGO
W LUBLINIE

Dnia 1 grudnia 1936 roku.

Nr II-23672/36.

odpis powyższy przesyłam do wiadomości i zastosowania.

p. o. Naczelnika Wydziału
Jan Odroń.

113.

PISMO OKÓLNE

z dnia 4 listopada 1936 r. (Nr II - 22116/36)

w sprawie kompletowania pomocy naukowych.

Ustalam następujący tryb postępowania przy zaopatrywaniu szkół w pomoce naukowe.

Pomoce naukowe zakupuje Dyrekcja szkoły w ramach zatwierdzonego planu finansowo-gospodarczego (poz. 19) na podstawie zaopiniowanych przez Ministerstwo wykazów. Tylko te pomoce naukowe mogą być nabywane, które zatwierdzone zostały w wykazach, nadesłanych przez Dyrekcję do zatwierdzenia przez instruktorów ministerialnych i zwróconych Dyrekcji przez Kuratorium; wykazy te winny Dyrekcje przechowywać i nimi kierować się przy nabywaniu pomocy naukowych. (Rzecz oczywista, iż nie dotyczy to wydatków z ryczałtu, przyznanego Dyrekcjom na drobne wydatki, związane z pracą w laboratoriach oraz na konserwację pomocy naukowych).

O ile kwota przyznana Dyrekcji na pomoce naukowe w danym roku szkolnym niższa jest od kwoty, na jaką Dyrekcja posiada zaopiniowane wykazy, należy w następnym roku, czy też w następnych latach nabywać pomoce, zamieszczone w tych wykazach. Jedynie w wypadku jeśliby zaszła potrzeba nabycia pomocy naukowych, które nie były jeszcze przedstawione Ministerstwu do zaopiniowania, należy sporządzić wykazy takich pomocy według przedmiotów (osobno historia i osobno geografia; osobno fizyka i osobno chemia; przy wykazach pomocy dla fizyki i chemii trzeba przy pojedynczych przyrządach zaznaczyć, czy będą one służyły do pracy w laboratorium, czy też mają mieć charakter demonstracyjny), w 2 egzemplarzach, załączyć wykazy pomocy naukowych, które szkoła w zakresie tych przedmiotów już posiada i nadesłać je do Kuratorium do dnia 15 września danego roku. W tym samym terminie należy nadsyłać każdego roku: 1) sprawozdanie z wydatkowania przydzielonych szkole funduszy na pomoce naukowe i urządzenia szkolne w poz. 19 planu finansowo-gospodarczego w ubiegłym roku szkolnym oraz 2) zapotrzebowanie funduszy na ten cel na dany rok szkolny; zapotrzebowania tego nie należy identyfikować ze wspomnianymi wyżej wykazami pomocy naukowych, sporządzonymi w celu zaopiniowania przez instruktorów ministerialnych; zapotrzebowanie sporządza się w 1 egzemplarzu i nadsyła się bez wykazów posiadanych już pomocy naukowych; zapotrzebowanie obejmuje także urządzenia szkolne (oprócz wydatków na meble i urządzenia, przeznaczone dla nowych zakładów, względnie nowych gmachów, czy lokali szkół — w tych wypadkach przedstawia się oddzielnie wnioski wraz z kosztorysami). W zapotrzebowaniu tym należy zaznaczyć, które pomoce są już zaopiniowane przez Ministerstwo (należy podać numer i datę

pisma Kuratorium, przy którym zwrócono zaopiniowany wykaz), a które zamieszczone są w wykazach nadesłanych równocześnie do zaopiniowania.

Specjalną pozycję w zapotrzebowaniu winien stanowić ryczałt na konserwację pomocy naukowych i drobne wydatki, związane z pracą w laboratoriach; z tego ryczałtu pokrywa się wydatki na materiały surowe jak drzewo, żelazo, potrzebne dla pracowni zajęć praktycznych, wydatków tych nie należy podawać w wykazach, przeznaczonych dla Ministerstwa.

W najbliższych latach należy zakupić te pomoce, które już zostały zaopiniowane na znaczne kwoty.

Powyższy tryb postępowania ma zastosowanie również do ognisk i grup metodycznych z tym, że ogniska i grupy metodyczne będą otrzymywały z reguły corocznie pewne dotacje na podstawie wniosków kierowników ognisk i grup; należy przestrzegać przy tym, ażeby we wnioskach wyodrębnione były pomoce nie zaopiniowane jeszcze przez Ministerstwo i zastosować do nich przytoczony wyżej tryb postępowania.

W bieżącym roku szkolnym wiele szkół nie nadesłało jeszcze sprawozdań z wydatkowania sum, przyznanych na pomoce naukowe w planie finansowo-gospodarczym na rok szkolny 1935/36 oraz zapotrzebowania na bież. rok szk.; niektóre szkoły nadesłały zapotrzebowanie nie na jeden rok szkolny, jak wskazano w pismach Kuratorium ze stycznia br. nr II-22536/35, lecz na kwoty znacznie przewyższające możliwości przyznania kredytów w ciągu jednego roku szkolnego.

Nadesłane przez szkoły zapotrzebowania będą zwrócone, jeśli nie odpowiadają powyższym wskazówkom, ponieważ istnieje możliwość, że do Ministerstwa zostałyby wysłane te zestawienia pomocy naukowych, które już były przez Ministerstwo opiniowane.

Dyrekcje, które nie nadesłały jeszcze sprawozdań z wydatkowania sum na pomoce naukowe i urządzenia szkolne w ub. roku szkolnym, proszę o dokonanie tego w terminie do dnia 15 bm.; zapotrzebowanie na bieżący rok szkolny -- proszę nadesłać najpóźniej do końca bieżącego miesiąca.

p. o. Naczelnika Wydziału.
J. Odroń.

114.

PISMO OKÓLNE

z dnia 26 listopada 1936 r. (Nr. II-20323/36).

w sprawie organizacji teatru szkolnego.

Wydajność pracy w zakresie teatru młodzieży w szkołach średnich zależy w znacznej mierze także od ujęcia organizacyjnego.

Kreowane w ubiegłym roku szkolnym stanowisko opiekuna teatru szkolnego zostało w niektórych zakładach tak pojęte, że obarcza się go wszystkimi obowiązkami związanymi z realizowaniem imprez, widowisk i obchodów. Spotykane niejednokrotnie takie nienormalne wypadki, że opiekun jest równocześnie reżyserem, dekoratorem i organizatorem przedstawienia winny ustąpić na rzecz współpracy niemal całej Rady Pedagogicznej i rozłożenia poszczególnych zadań na osoby posiadające do pewnych działów pracy odpowiednie przygotowanie lub zainteresowanie. Opiekun teatru szkolnego winien spełniać rolę kierowniczą, reżyserską i koordynującą. Widowisko szkolne winno być wynikiem współpracy całej szkoły, a nie produktem pracy opiekuna, zrealizowanym kosztem przemęczenia, które odbiera mu nieraz na zawsze wszelką ochotę do zajmowania się teatrem szkolnym.

Należałoby również dążyć do tego, aby teatr młodzieży był włączany, choć w części, zwłaszcza w początkowych stadiach przygotowawczych do normalnych zajęć szkolnych. To znaczy, że omówienie materiału do teatralizacji, analiza literacka i reżyserska, a nawet kilka prób może być dokonanych na lekcjach języka polskiego. A będzie to możliwe przeważnie wtedy, gdy materiał ten będzie czerpany z zakresu programu nauczania i lektury uzupełniającej.

Dekoracje i kostiumy winny być zaprojektowane i wykonane na lekcjach rysunków i robót ręcznych, części chóralne — *zapoczątkowane* na lekcjach śpiewu, rytmiczne — na lekcjach gimnastyki, wreszcie organizacyjne podczas innych sposobności, których wiele dostarcza program dydaktyczny szkoły. Tak przeprowadzone widowisko stanie się dobrym ośrodkiem korelującym z materiałem nauczania poszczególnych przedmiotów.

Oczywiście, że scalenie i wykończenie widowiska musi być dokonane w czasie pozalekcyjnym.

Okólnik niniejszy proszę odczytać i omówić na najbliższych zebraniach Rad Pedagogicznych.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) St. Lewicki.

115.

PISMO OKÓLNE

z dnia 5 listopada 1936 r. (Nr II-20323/36)

w sprawie repertuaru teatru szkolnego na rok 1936/37.

Obserwacja życia teatralnego w Okręgu wykazała, że niektóre szkoły średnie silą się, niejednokrotnie bez wyniku artystycznego i z małym pożytkiem dla wrażliwości estetycznej młodzieży na wystawianie utworów dużych i trudnych. Repertuar teatru szkolnego winny stanowić utwory łatwe, objętościowo nie duże, dające się opracować w warunkach szkolnych bez zamieszania

i bez uszczerbku dla normalnego toku, nauczania, odpowiadające psychice młodzieży w danym okresie rozwojowym, a przede wszystkim nie przerastające sił i możliwości scenicznych młodocianych wykonawców. Dlatego wykluczam możliwość wystawiania przez zespoły szkolne utworów dramatycznych w całości, a zwłaszcza dzieł z tzw. wielkiego repertuaru; mogą być natomiast grane z nich tylko niektóre fragmenty. Ponad to proszę o zwrócenie uwagi na to, aby ogólna zasada dydaktyczna stopniowania trudności była i tu konsekwentnie utrzymana; nie należy zatem przygotowywać jakiejś skomplikowanej inscenizacji (w szerokim znaczeniu tego wyrazu) z młodzieżą, która nie posiada w dostatecznej mierze elementarnych wiadomości i sprawności z dziedziny operowania głosem i gestem, wygłaszania, dykcji itp.

Ze względów wychowawczych i artystycznych polecam przede wszystkim operować w teatrze szkolnym zespołami, całymi klasami; solowe produkcje młodzieży należy ograniczyć do najkonieczniejszego minimum.

Zagadnienie repertuaru teatru szkolnego zostało dokładnie omówione w numerze 10 (84) Dziennika Urzędowego K. O. S. L. z czerwca br. Rozwojowo repertuar ten przedstawiać się winien następująco: w pierwszych dwóch klasach gimnazjalnych na uwzględnienie zasługują recytacje zespołowe, po czym stopniowo przechodzić można do inscenizacji i to tak dramatycznych (wierszy, nowel, powieści, opowiadań ludowych) jak i rytmicznych (tanecznych). Począwszy od klasy trzeciej, a szerzej w czwartej należy łączyć recytacje i inscenizacje w pewne całości, traktujące o jednym temacie, jak to przedstawia montaż J. Turowiczówny pt.: „Praca w mieście”. W 7 i 8-iej klasie można się pokusić o wystawienie niektórych fragmentów ze sztuk gotowych. Doświadczenie wykazało, że najlepiej wypadają sceny o charakterze baśniowym, fantastycznym, albo traktujące o romantyzmie i idealizmie wieku młodzieńczego. Materiały do teatralizacji winny być czerpane przede wszystkim z czytanek szkolnych do języka polskiego, z lektury podstawowej i uzupełniającej. Ponad to dużo materiału dla użytku szkół zawierają trzy miesięczniki, poświęcone teatrowi ochotniczemu, a mianowicie: 1) „Teatr w Szkole” (Warszawa, ul. Smulikowskiego 1, konto P. K. O. nr. 435, prenumerata roczna dla członków Z. N. P. zł 4; obecnie zaczyna wychodzić trzeci rocznik), 2) „Teatr Ludowy” (Red. Warszawa, ul. Reja 9; prenumeratę roczną w cenie 5 zł należy zgłaszać w Warszawie w Związku Teatrów Ludowych, ul. Kopernika 30, albo w Lublinie w Związku Teatrów i Chórów Ludowych, ul. Narutowicza 4, gmach muzeum; dawniejsze roczniki, bardzo bogate w materiały inscenizacyjne są do nabycia w cenie 3 zł za komplet), 3) „Oświata Pozaszkolna” (Poznań, ul. Towarowa 23, konto P.K.O. 206225; rocznie 3.80 zł).

Dokładna bibliografia opracowanych do maja

br. recytacji i inscenizacji została podana w numerze 10 (84) „Dz. Urz.” K. O. S. L.

W miejscowościach, gdzie były urządzone kursy teatralne należy naszkicowane tam utwory opracować całkowicie i zrealizować scenicznie.

Kierownikom teatrów szkolnych oddać mogą bardzo duże usługi następujące wydawnictwa:

1) *Lucjusz Komarnicki*: Czarodziejstwo teatru. Rozmowy. Warszawa, 1926. Bardzo pożyteczne jako lektura z młodzieżą przy rozpoczynaniu pracy teatralnej.

2) *Lucjusz Komarnicki*: Teatr szkolny. Warszawa, 1926. Pierwsza podstawowa książka o tym zagadnieniu w naszej literaturze fachowej. Dla poznania dróg rozwojowych teatru szkolnego znajomość jej jest konieczna. W tekście wiele opracowanych inscenizacyjnie piosenek ludowych, bajek i utworów literackich, oraz kilka ciekawych rozwiązań dekoracyjnych.

3) *Wieczorkiewicz — Szletyński — Kochanowicz*: Zarys nauki żywego słowa (zarys teoretyczny — technika dykcji — wygłaszanie utworów) 14 rysunków, Warszawa, 1936. Dla potrzeb szkoły ważny będzie rozdział II, tj. zarys metodyczny techniki mówienia i III, dotyczący wygłaszania utworów i zawierający liczne przykłady. W korzystaniu z książki wskazana jest jednak pewna ostrożność, gdyż niektóre fragmenty nie zasługują na pełne zaufanie.

4) *Regulski Walenty*: Przewodnik świetlicowy. Praca zbiorowa w 7 częściach pod redakcją... T. V. Teatralne formy pracy. Opracowali H i A. Jabłońscy. Warszawa, 1936. Dla szkoły wielką wartość praktyczną posiada rozdział II, traktujący o scenie, dekoracji i kostiumie w teatrze ochotniczym. Proszę zwrócić uwagę na repertuar i sposób urządzania uroczystości, omówiony w części I „Poradnika”.

5) *Wiechowiczowa Walentyna*: Zasady inscenizacji rytmicznych (Biblioteka inscenizacji rytmicznych, t. I), Poznań, 1936, „Ostoja”. Książka omawia rytmikę i plastykę, inscenizacje rytmiczne, ich wykonanie, zewnętrzne warunki inscenizacji rytmicznych, tj. tło, kostiumy i akompaniament, a w dodatku zawiera szkice zasadniczych gestów, fotografie figur rytmicznych i kroje kostiumów.

Kuratora Okręgu Szkolnego

(—) St. Lewicki.

116.

PISMO OKÓLNE

z dnia 24 października 1936 r. nr O-21419/36

o repertuarze pieśni w szkołach średnich ogólnokształcących i zawodowych.

Okólnikiem Ministerstwa W, R. i O. P, z dnia 14 sierpnia 1936 r. nr II Pr. 5485/36 (Dz. U. M. W. R. i O. P. z dn. 21. VIII. 1936 r. nr 7,

poz. 131) zatwierdzone zostały na rok szk. 1936/37 następujące książki pomocnicze dla uczniów do muzyki i śpiewu w szkołach średnich ogólnokształcących:

- 1) K. Hławiczka. Wielkopolska. Pieśni na 1, 2 i 3 głosy. Biblioteczka Pieśni Regionalnych nr 9.
- 2) P. Perkowski. Wiązanka pieśni legionowych na orkiestrę. Polska Kapela nr 1. Wydawnictwo Księgarni Muzycznej F. Grąbczewskiego — Warszawa.
- 3) St. J. Rączka. Podhale. Pieśni na 1, 2 i 3 głosy. Biblioteczka pieśni regionalnych nr 7.
- 4) F. Rybicki. Lubelskie. Pieśni ludowe na 1, 2 i 3 głosy. Biblioteczka pieśni regionalnych nr 5.

W szkołach średnich O. S. Lubelskiego szczególne zastosowanie winien znaleźć zbiorek F. Rybickiego „Lubelskie” — jako wybitnie regionalny.

Nawiązując do okólnika Kuratorium O. S. Lubelskiego z dn. 19 stycznia 1934 r. nr O 1426/34 polecam opracować z młodzieżą szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych w r. szk. 1936/37 następujące pieśni historyczno-patriotyczne:

- 1) Marsz I Brygady — 3 zwrotki,
- 2) Hej, strzelcy wraz — 1 zwrotka,
- 3) Nie stąpał w życiu swym po kwiatach — 2 zwrotki,
- 4) Krakowiak Kościuszki — 3 zwrotki,
- 5) Warszawianka — 1 „
- 6) Pierwsza kadrowa — 3 „
- 7) Nie masz nad leguna — 3 „
- 8) Jakem maszerował — 3 „
- 9) Łączko, łączko — 3 „
- 10) Rozmaryn — 4 „

Sprawdzono niejednokrotnie, iż młodzież nie zna powyższych popularnych pieśni, w każdym razie nie zna dokładnie tekstów. Wyżej wymienione pieśni będą stanowić zaczątek repertuarów, „które w zbiorowym życiu odgrywać winny ważną rolę wychowawczą” (Pr.)

Celem ujednostajnienia muzycznego i tekstowego polecam pieśni powyższych uczyć ściśle wg zbioru: „Śpiewnik strzelecki szkoły junaka”. Ogół młodzieży winien je śpiewać „unisono” w miarę zaś wyrobienia muzycznego — na 2 głosy.

Repertuar powyższy nie wyklucza śpiewania przez młodzież pieśni innych, nie objętych wykazem.

W rocznym planie pracy nauczyciela znajdują się te pieśni na wszystkich stopniach (klasach) godzin śpiewu, lub chóru szkolnego. Dla niezbędnego zaśpiewania i uzgodnienia pieśni z młodzieżą całej szkoły wykorzystane być mogą dorywcze zbiórki przedlekcyjne, świetlicowe, harcerskie, P. W. oraz krótki śpiew śródlekcyjny na godz. różnych przedm. nauczania.

W tym wreszcie celu — zgodnie z treścią okólnika Kuratorium O. S. Lub. z 19.1.34 r. nr O-1426/34 — wykorzystane być mogą lekcje zastępcze za nauczycieli nieobecnych, chorych, urlopowanych, przede wszystkim w klasach, w których rozkład zajęć śpiewu nie przewiduje.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) St. Lewicki.

117.

PISMO OKÓLNE

z dnia 5 grudnia 1936 roku. (Nr O. WF.- 23971/36)

w sprawie narciarstwa w szkole.

W związku ze zbliżającym się sezonem sportów zimowych Kuratorium poleca P.P. Inspektorom Szkolnym, Powiatowym Instruktorom W.F., oraz Dyrekcjom i Kierownictwom wszystkich szkół w Okręgu rozwinąć jak najusilniejszą propagandę sportu narciarskiego wśród młodzieży szkolnej, a za jej pośrednictwem wśród starszego społeczeństwa.

Za rozpowszechnieniem narciarstwa przemawiają nie tylko jego wartości zdrowotne i użytkowe jako środka komunikacyjnego w okresie śnieżnej zimy. Umiejętność jazdy na nartach jest również ściśle zespolona z obowiązkiem i koniecznością powszechnego i wszechstronnego przygotowania młodzieży i społeczeństwa do czynnej obrony Państwa. Obowiązek ten, ciążyący na szkole, zostanie spełniony, gdy każde dziecko, udające się w zimie do szkoły, przebywać będzie drogę do niej po ciężkim i kopnym śniegu nie pieszo, lecz na nartach, chociażby w najprymitywniejszy sposób wystruganych przez siebie w domu lub szkole.

To też dołożyć należy wszelkich starań, by w narty zostały zaopatrzone, a następnie w jeździe na nich przeszkolone jak największe masy dziatwy i młodzieży szkolnej.

Kilkudniowe kursy narciarskie, oraz organizacja domowego wyrobu desek i wiązań narciarskich, prowadzonego zależnie od warunków na mniejszą lub większą skalę pod kierunkiem nauczycieli w. f. i zajęć praktycznych w każdej szkole, bardzo wydatnie przyczynią się do wzmożenia i rozpowszechnienia tego zdrowego, a jednocześnie tak pięknego i pożytecznego sportu również i wśród tej dziatwy i młodzieży, która nie może sobie pozwolić na kupno stosunkowo drogich nart fabrycznych.

Z pewną pomocą przy organizowaniu wyrobu nart w szkołach, jak również i w zakresie szkolenia dziatwy i młodzieży w jeździe na nartach mogą przyjść Komendy P. W., które na mocy zarządzenia M. S. Wojsk. Państw. Urząd W. F. i P. W. z dn. 12.XI. 1936 r. Nr 256-24/W. F. S. powinny w miarę swoich możliwości spieszyć szkołom z pomocą instruktorską i w sprzęcie

w jednym i drugim wypadku. Nauczyciele, pragnący zorganizować w szkole domowy wyrób sprzętu narciarskiego lub kilkudniowy kurs narciarski, powinni się porozumiewać w tych sprawach z P. P. Komendantami P. W. za pośrednictwem P. P. Instruktorów Powiatowych W. F. i Inspektorów Szkolnych, względnie przez Dyrekcje i Kierownictwa szkół.

Również możliwe jest uzyskanie pomocy od Zarządu Towarzystwa Krzewienia Narciarstwa (Kraków — ul. Piłsudskiego 13), które rozporządzając większą ilością sprzętu narciarskiego wypożycza narty i kijki dla kilkudniowych kursów narciarskich, urządzanych przez szkoły.

Warunki wypożyczenia nart w T. K. N. są następujące:

- a) złożenie rewersu, podpisanego przez Dyrekcję (Kierownictwo) szkoły, ewentualnie przez wychowawcę fizycznego,
- b) wykupienie od każdej pary nart odznaki krzewicielskiej (przy czym do dyspozycji szkoły Zarząd P. Z. N. przeznacza 10% odznak bezpłatnie),

Na kursy narciarskie po wakacjach zimowych trwające do tygodnia, warunki wypożyczania nart będą niższe.

- c) oddanie wypożyczonego sprzętu w stanie pełnej używalności.

Koszty wysyłki sprzętu poza Kraków ponosi wypożyczająca szkoła.

Podania składać należy do Zarządu P. Z. N. podając dokładny adres, na który sprzęt powinien być wysłany, oraz termin na jaki narty mają być wypożyczone.

W odniesieniu do szkół, posiadających hufce p. w. i p. w. k. Dyrekcje i Kierownictwa powinny dążyć do tego, by pod kierunkiem nauczycieli w. f. i z pomocą (w sprzęcie) Komendantów P. W. zostali przeszkoleni w jeździe na nartach wszyscy członkowie hufców. Szkolenie to powinno odbywać się w ramach programowej pracy p. w. i p. w. k. Ponadto przewidzieć należy dodatkowy czas na urządzenie krótkich wycieczek i raidów narciarskich.

Niezależnie od powyższego należy położyć w szkołach duży nacisk na rozwój łyżwiarstwa (w męskich szkołach średnich i zawodowych gry w hokeja) i saneczkarstwa. Dla tych celów należy wykorzystać wszystkie możliwości terenowe, na których mogłyby być urządzone ślizgawki i tory saneczkowe.

Z treścią niniejszego okólnika należy zapoznać powiatowych instruktorów w. f., kierowników ośrodków metodycznych w. f. i wszystkich wychowawców fizycznych.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) St. Lewicki.

118.

PISMO OKÓLNE

z dnia 25 listopada 1936 roku (Nr O - 23167/36)

w sprawie zbiórki na Fundusz Szkolnictwa Polskiego Zagranicą.

Fundusz Szkolnictwa Polskiego Zagranicą w porozumieniu z Towarzystwem Pomocy Polonii Zagranicznej przystępuje do zorganizowania wzorem lat ubiegłych piątej z rzędu, powszechnej zbiórki na cele szkolnictwa polskiego za granicą w czasie od 15 stycznia do 15 lutego 1937 r.

Losy ośmiomilionowej rzeszy Polaków, pozostających poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, powinny jak najbardziej obchodzić społeczeństwo polskie w odbudowanym Państwie. W szczególnej mierze winny budzić zainteresowanie losy miliona polskich dzieci i młodzieży, narażonych pod obcymi rządami na wynarodowienie. Dla uniknięcia lub przynajmniej zmniejszenia niebezpieczeństwa wynarodowienia niezbędne jest utrzymanie i dalszy rozwój szkolnictwa polskiego za granicą.

W odczuciu potrzeb, którym ma służyć wzmiankowana zbiórka, zezwalam na podstawie zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 14 listopada 1936 r. nr Prez 125/36 na jej przeprowadzenie zgodnie z zasadami, określonymi w okólniku Ministerstwa W. R. i O. P. nr 80 z dn. 22 sierpnia 1936 r. II P-5000/36, zamieszczonym w Dzienniku Urzędowym Kuratorium O. S. Lub. z dn. 1 października 1936 r. nr 2(86), poz. 42. Mianowicie może być ona organizowana jedynie wśród rodziców (opiekunów) młodzieży szkolnej, a dobrowolne datki mogą być składane na ręce upoważnionych do tego członków zarządów opiek szkolnych, czy specjalnych komitetów lub kół rodzicielskich.

Jednocześnie zachęcam pracowników szkolnych, aby wzięli udział w pracach lokalnych Komitetów, a samej akcji nadali charakter wychowawczy, wyjaśniając młodzieży położenie ich rówieśników poza granicami Rzeczypospolitej.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego

F. Śliwiński.

p. o. Naczelnika Wydziału.

KOMUNIKATY.

119.

Zakup materiału przeciwgazowego.

Różne Instytucje państwowe w swoich zapotrzebowaniach i przy następnym rozrachunku stawiają warunki bądź żądania, których Kierownictwo Zapotrzebowania Uzbrojenia (K. Z. U.) wobec postanowień odpowiednich P. S. i obowiązujących zarządzeń dopełnić nie może.

W celu uniknięcia powstającej wskutek tego nadmiernej korespondencji proszę o powiadomienie podległych instytucji o obowiązującym trybie postępowania w poruszanej sprawie, który niżej podaję.

Podstawą do odstąpienia mat. pgaz. jest dla K. Z. U. zapotrzebowanie (zamówienie) instytucji zamawiającej.

W miarę posiadania zapotrzebowanych mat. pgaz. K. Z. U. wydaje zarządzenie wysyłki ze składnicy (na koszt odbiorcy) i odpis tego zarządzenia przesyła zamawiającemu.

Równocześnie K. Z. U. podaje nr konta P.K.O., pozycję budżetową, wysokość należnej kwoty i termin wpłacenia (drogą przelewu).

Pismo to służy jednocześnie jako rachunek.

Podaję przykłady najczęstszych odchyłeń od wskazanego sposobu postępowania, powodujących zbyteczną korespondencję.

a) Nieściśle sprecyzowanie zamówień; w szczególności muszą być w zamówieniu podane: konkretna ilość, rodzaj (wzór) materiału oraz dokładny pocztowy adres odbiorcy.

b) Prośby o zwrot zamówień, zamówienia nie mogą być przez K. Z. U. zwracane, gdyż służą jako podstawa do odstąpienia mat.

c) Zamówienia na inny procentowy stosunek poszczególnych rozmiarów, niż ten, w którym przedmioty były wyprodukowane. Np. maski RSC mogą być odstępowane tylko w stosunku: dużych 20%, średnich 70% i małych 10%.

d) Prośby o załatwienie zamówień w drodze pilnej. Zamówienia winny wpływać do K. Z. U. przynajmniej na 3 tygodnie przed pożądaną datą otrzymania mat. przez odbiorcę.

Szczególnie dotyczy to końcowego okresu budżetowego każdego roku tj. od 10 marca do pierwszego kwietnia. W tym okresie K. Z. U. zasadniczo nie może przyjmować żadnych wpłat, wobec zamknięcia kont budżetowych.

e) Prośby o nadsyłanie przez K. Z. U. specjalnych rachunków ostemplowanych powołujące się na wymagania instrukcji wewnętrznych. Jako centralna instytucja wojskowa, K. Z. U. żadnych rachunków (kupieckich) nie wystawia. Zastępują te rachunki — pisma, wymienione na wstępie, wskazujące wysokość należności i konto wpłaty.

Pism tych, jako dowodów rachunkowych, organa N. I. K. nie kwestionują.

f) Niekiedy zamawiająca instytucja uprzednio wpłaca pewną kwotę na konto K. Z. U., a następnie dopiero nadsyła zamówienie.

Ten sposób postępowania powoduje zwykle zwrot nadpłaconej kwoty, bądź ze względu na nieustaloną ściśle należność, bądź też wobec nieposiadania przez K. Z. U. zamówionego materiału.

Proszę o podanie wyżej przytoczonych szczegółów do wiadomości zainteresowanych instytucji, nabywających mat. pgaz. z kredytów państwowych, co przyczyni się do uniknięcia zbytecznej korespondencji.

(Nr R-952/36).

120.

Przedłużanie ważności legitymacji.

Nawiązując do okólnika Kuratorium z dnia 7 maja r. ub. nr B-7910/35 oraz z dnia 18 grudnia 1935 r. nr B-25928/35 przypominam, że przedłużanie ważności legitymacji dokonywane będzie corocznie w ciągu miesiąca stycznia.

Jednocześnie wyjaśniam, że na podstawie okólnika Ministerstwa W. P. i O. P. z dnia 10 grudnia 1935 r. nr 102/BP-26582/35 legitymacje wystawione na określony rok kalendarzowy ważne są do końca stycznia roku następnego.
Nr BP-24152/36.

121.

Polskie aparaty tlenowe.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych komunikuje, że firma „Alfons Mann, Sp. Akc.” w Warszawie ul. Białostocka zakupiła licencję na produkcję w Polsce opatentowanych aparatów tlenowych pomysłu inż. Stanisława Hermana, dyrektora kopalni doświadczalnej „Barbara” w Mikołowie na Śląsku.

Badania tych aparatów, przeprowadzone w ciągu dłuższego czasu, wykazały, że odpowiadają one w zupełności wymaganiom stawianym dla tego rodzaju sprzętu oraz, że są nawet lepsze od zagranicznych.

Dane orientacyjne polskiego aparatu tlenowego są następujące: ciężar około 11 kg., czas oddychania bez zmiany butli i pochłaniacza około 1–2 godz.; przy użyciu aparat jest umieszczony na plecach, manometr z przodu, cały aparat zamknięty w kośćcu metalowym; aparat jest automatyczno-płucny o stałej wydajności tlenu, przy czym obieg tlenu jest całkowicie dostosowany do oddychania człowieka przy każdej pracy.

Pierwsza partia tych aparatów ukaże się pod koniec br.

Podając powyższe do wiadomości, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi o wzięcie tego pod uwagę, przy czym ze swej strony uważa za konieczne wstrzymanie się od zakupu aparatów tlenowych pochodzenia zagranicznego, celem postawienia rodzimej produkcji na należytych poziomach, co pozwoli na wydatne obniżenie ich pierwotnej ceny i całkowite uniezależnienie się od produkcji zagranicznej.

Jednocześnie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zwraca się do Ministerstwa Przemysłu i Handlu oraz Ministerstwa Skarbu o nieudzielanie zezwoleń i niezwalnianie od opłat celnych aparatów tlenowych.

Nr Wojsk. O. P. L. G./165/3.

122.

**Wartość kaucyjna i wadialna
4% Pożyczki Konsolidacyjnej.**

Na podstawie pisma Ministerstwa Skarbu z dnia 5 listopada br. Nr D. II. 27628/1/36 Ministerstwo zmienia ustęp ostatni zarządzenia swego z dnia 4 września rb. Nr I R-7417/36 w sprawie przyjmowania 4% Pożyczki Konsolidacyjnej na wadialną i kaucję w tym kierunku, że wartość depozytową (kaucyjną i wadialną) rzeczonych obligacji ustala się na złotych 55 (pięćdziesiąt pięć) za 100 złotych wartości imiennej.

Nr I R-9411/36.

123.

**Czasopismo młodzieży szkolnej
„Nowa Kuźnia”.**

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zawiadamia, że czasopismo młodzieży szkolnej „Kuźnia Młodych” przestało wychodzić. Ukaże się natomiast „Nowa Kuźnia” jako nowe czasopismo młodzieży szkolnej.

Nr II W-8552/36.

124.

Świadectwa lekarskie.

Nawiązując do okólnika Kuratorium z dnia 20 lutego 1926 r. Nr I-4761/26, zawiadamiam, że na podstawie pisma Ministerstwa z dnia 18 listopada 1936 r. Nr BP-19968/36, wobec rezygnacji dra L. Fischera ze stanowiska naczelnego lekarza Domu Zdrowia „Modrzejów” w Zakopanem, uprawnienia jego przechodzą z dniem 1 sierpnia 1936 r. na dra Edwarda Łotockiego.

Nr BP-23709/36.

CENTRALNA BIBLIOTEKA PEDAGOGICZNA
K. O. S. L.

otwarta: wtorki, środy, czwartki i soboty

od godz. 4 — 6.

w poniedziałki i piątki

od godz. 10 — 12 rano.

CZYTELNIA — od 4 — 8.

Część nieurzędowa.

**Z doświadczeń dydaktycznych
i wychowawczych.**

T. MONIEWSKI.

**ORGANIZACJE SZKOLNE
I ICH DZIAŁALNOŚĆ W ŚWIETLE OPINII,
DEZYDERATÓW, ZARZUTÓW, ŻYCZEŃ
I PROJEKTÓW MŁODZIEŻY SZKOLNEJ.**

W czerwcu r. b. przeprowadziłem wśród 185 uczniów dawnego gimnazjum i 171 uczniów gimnazjum nowego ustroju ankietę w sprawie działalności organizacji szkolnych.

Do przeprowadzenia tej ankiety skłoniły mnie znane i dochodzące z różnych stron utyskiwania na ujemne strony, niedociągnięcia i tym podobne przejawy t. zw. kryzysu w życiu organizacyjnym młodzieży wogóle, a m. innymi także i w mojej szkole — zwłaszcza, że zauważyłem w ostatnich czasach przejawy jakgdyby nasilenia owych głosów krytyki na omawianym odcinku pracy wychowawczej.

Najbardziej ważki punkt ankiety, ujęty w pytaniu: „Co mi się nie podoba w życiu organizacyjnym młodzieży?” — pozwalał na szerokie wypowiedzenie się poszczególnych uczniów na temat wszelkich bolączek, jakie na tym odcinku życia szkolnego mogły się im dawać we znaki — a w konsekwencji na wykorzystanie tego przez szkołę, jako czynnika ze zrozumiałych względów powołanego do wglądania, nadzorowania, nadawania odpowiedniego kierunku życiu organizacyjnemu młodzieży szkolnej.

Zastanawiając się nad zarzutami, jakie w wymienionej ankiecie zostały sformułowane przez uczniów bądź pod adresem wogóle życia organizacyjnego młodzieży, bądź pod adresem niektórych ściśle określonych stowarzyszeń szkolnych — doszedłem do przekonania, że wypowiedziane przez nich uwagi i spostrzeżenia składają się na interesujący i wiele mówiący materiał ankietowy. W prawdzie, zestawiając go z rzeczywistością pracy znanych mi stowarzyszeń uczniowskich, których działalność obserwowałem dokładnie w ciągu roku szkolnego i o których dorobku rocznej pracy jestem dobrze poinformowany — nie mogę twierdzić, by wszystkie powyższe uwagi i spostrzeżenia uczniów były słuszne, racjonalne i dostatecznie obiektywne. Muszę stwierdzić, że w odniesieniu do szeregu zeznań uczniowskich, których działalność jest mi dobrze znaną trzeba było niektóre z tych spostrzeżeń (zasadniczo zresztą słusznych) traktować, jako co najmniej przesadzone, mało obiektywne, nie obrazujące jej, a raczej przedstawiające ją w krzywym zwierciadle. Dlatego też, zwłaszcza, że miałem możliwość przekonać się, iż nie jest to

jakiś wyjątkowy przejaw stosunków w jednej szkole, — uznałem za możliwe potraktować je raczej, jako przejaw owego bardzo charakterystycznego zjawiska hyperkrytycyzmu w stosunku do wszystkich i wszystkiego, jaki zarówno charakteryzuje wiek pewnych grup młodzieży, uczęszczającej do gimnazjum, jak też stanowi specyficzny przejaw t. zw. obecnego kryzysu w życiu organizacyjnym młodzieży.

Na marginesie pozwolę sobie dodać, że hyperkrytycyzm ten stanowi odbicie tego samego zjawiska, z którym spotykamy się u nas w starszym społeczeństwie w każdej niemal dziedzinie pracy, gdzie zawsze i wszędzie można spotkać ludzi, którzy wszędzie widzą tylko zło, na które trzeba narzekać — a więc konsekwencja niezdrowych sugestij, płynących od społeczeństwa i docierających do szkoły, gdzie udzieliły się m. in. młodzieży.

Podkreślając to, nie chcę oczywiście twierdzić, że wszystkie krytyczne spostrzeżenia i uwagi uczniowskie, wypowiedziane o życiu organizacyjnym w szkole, z jakimi zetknąłem się w ankiecie, można było traktować tylko, jako przejawy wskazanego zjawiska hyperkrytycyzmu. W wielu z nich bezsprzecznie dotknięto szeregu prawdziwych i rzeczywistych bolączek życia organizacyjnego młodzieży szkolnej i sformułowano określone zarzuty wyraźnie, konkretnie i obiektywnie. Dlatego też, rozglądając się w nich, doszedłem do przekonania, iż, rozpoczynając nowy rok szkolny i nowy okres rocznej działalności organizacji uczniowskich, nie można ich zbagatelizować, jeżeli się dąży, jak to winno być, do:

- a) usunięcia, czy pomniejszenia wszystkiego tego w życiu organizacyjnym młodzieży, co wielu chłopców odsuwa od pracy w stowarzyszeniach szkolnych,
- b) uczynienia organizacji uczniowskim ogniskiem pracy młodzieży, stanowiącym w całej pełni wyraz jej potrzeb i zainteresowań,
- c) pogłębienia i ożywienia pracy w poszczególnych organizacjach szkolnych,
- d) wzbogacenia form i treści życia organizacyjnego.

Dlatego też poddałem je szczegółowej dyskusji w szkole na zebraniu reprezentacji młodzieży i w konsekwencji uwzględniłem przy opracowywaniu ramowego programu rocznej pracy organizacyjnej szkolnych.

W przekonaniu, że:

zarówno spostrzeżenia i uwagi uczniowskie, dotyczące życia organizacyjnego, wypowiedziane we wskazanym punkcie przeprowadzonej ankiety, jak też ramowy program pracy, jaki opracowałem razem z młodzieżą na bieżący okres działalności organizacji szkolnych — (m. in. w konsekwencji wyników ankiety) jako charakterystyczny przejaw życia szkolnego,

1) mogą zainteresować szersze grono pracowników pedagogicznych,

2) mogą ułatwić krytyczne wejrzenie i ocenę życia organizacyjnego w innych środowiskach szkolnych,

3) spowodują, być może, pożądaną dyskusję na temat bolączek i programów działalności stowarzyszeń szkolnych,

pozwalam sobie podzielić się poniżej zebranymi spostrzeżeniami uczniowskimi o życiu organizacyjnym oraz

opracowanym w konsekwencji ramowym programem działalności organizacji szkolnych w mojej szkole.

Spostrzeżenia młodzieży o działalności organizacyjnej szkolnych.

Formułując zarzuty skierowane pod adresem organizacji szkolnych, wysunięto we wspomnianej wyżej ankiecie następujące główne, zresztą bardzo charakterystyczne, punkty: Przekonanie o niecelowości t. zw. pracy społecznej młodzieży, płynące z uznania zasady, że lepiej pracować nad sobą, czytając książki i dyskutując na przerwach, nie tracąc czasu na przychodzenie do szkoły na zebrania; pustka ideowa w t. zw. pracy społecznej młodzieży w różnych przejawach pseudospołecznikostwa, szablonach pracy „pro forma”; zbyt ingerencja starszych; karierowiczostwo t. zw. społeczników, przejawiające się m. in. w usiłowaniach wykorzystywania swojej pracy dla celów osobistych, (jak np. promocje do następnej klasy, różne przywileje w szkole, względy członków rady pedagogicznej); wprowadzanie czynników politycznych do organizacji młodzieży, bezład i bezplanowość w pracy niektórych stowarzyszeń szkolnych; biurokracja w życiu organizacyjnym młodzieży; małe zainteresowanie ogółu młodzieży życiem organizacyjnym; lekkie traktowanie nauki przez t. zw. społeczników; przeładunek pracą społeczną niektórych kierowników życia organizacyjnego młodzieży, nie pozwalające na solidne zajmowanie się nauką; brak obowiązkowości, odpowiedzialności, bezinteresowności i t. p. przejawy kryzysu pracy społecznej w organizacjach szkolnych; poziom zebrań organizacyjnych; wadliwa organizacja pracy w stowarzyszeniach; „bałagan” — nieporządek na zebraniach stowarzyszeń uczniowskich; zarozumiałość i wywyższanie się kierowników stowarzyszeń; słabo zorganizowana współpraca między zarządami stowarzyszeń szkolnych a ogółem ich członków; bierność większości członków organizacji szkolnych, mało aktywny ich udział w działalności stowarzyszeń; ograniczenie przez wielu członków organizacji swej w nich „działalności” do płacenia składek; wygłaszanie na zebraniach stowarzyszeń nieinteresujących, nudnych, lub nienależycie, niesolidnie przygotowanych referatów; lekceważące traktowanie przez członków zarządów organizacyjnych; brak zrozumienia doniosłości poszczególnych organizacji młodzieży; nieregularne uiszczanie składek członkowskich; brak „fachowców” —

dobrych kierowników i organizatorów na kierowniczych stanowiskach w życiu organizacyjnym; nieregularne uczęszczanie członków stowarzyszeń na zebrania; gadulstwo, zbyt kult dla słów zbytecznych, rozpiętość między czynami a słowami, za dużo słów za mało pracy w działalności stowarzyszeń; nie poważne ustosunkowanie się wielu członków stowarzyszeń szkolnych do ich działalności; niekarność członków w stowarzyszeniach; „słomiany zapał” w pracy organizacyjnej; brak ustalonych poglądów na życie organizacyjne; mała wydajność pracy stowarzyszeń uczniowskich; udział — z konieczności dający małe wyniki — niektórych uczniów w zbyt wielu organizacjach; za wielu pragnących zajmować czołowe stanowiska — za mało chętnych do „prawdziwej pracy” w stowarzyszeniach na mało reprezentacyjnych stanowiskach; mało swobody w działalności niektórych organizacji, krępowanych przez zbyt surowych profesorów; zbyt wielka ilość zbytecznych, nie twórczych, zajmujących tylko niepotrzebnie czas organizacji i „organizacyjek”; brak współpracy między organizacjami różnych szkół.

* * *

W wyniku dyskusji, jaką przeprowadziłem z reprezentacją młodzieży nad zarzutami skierowanymi we wspomnianej ankiecie przez poszczególnych uczniów pod adresem życia organizacyjnego młodzieży szkolnej — został opracowany poniższy ramowy program działalności stowarzyszeń uczniowskich. Dla orientacji podaję, że środowisko organizacyjne, które opisuję, tworzy t. zw. Gminę Szkolną, na której czele stoi t. zw. Prezydium i Rada Gminna, a w skład której wchodzi wszystkie organizacje, istniejące w szkole.

Wspomniany ramowy program naszej pracy ujmujący formy i przejawy ich działalności ujęty w niżej wymienionych punktach przedstawia się jak następuje:

Ramowy program rocznej działalności organizacji szkolnych.

Prezydium. Rada gminna.

Zwoływanie zebrań organów gminy i poszczególnych organizacji; kontrola należytego zaplanowania i wykonania programów działalności stowarzyszeń — oraz należytej organizacji i poziomu pracy w poszczególnych stowarzyszeniach; czuwanie nad właściwym doбором jednostek kierowniczych w poszczególnych organizacjach i należyty wywiązywaniu się przez nich przyjętych na się obowiązków organizacyjnych i szkolnych (nauka); zabiegi nad utrzymaniem aktywnej i dzielnej postawy w pracy organizacyjnej członków stowarzyszeń szkolnych i rozbudzeniem zainteresowania życiem organizacyjnym ogółu młodzieży; współpraca ze szkołą przy utrzymaniu w niej porządku i dyscypliny; organizowanie uroczystości w dni pamiętnych rocznic narodowych i państwowych; współpraca ze szkołą przy

organizowaniu dla młodzieży przedstawień teatralnych, seansów w kinach, koncertów i odczytów; ściąganie podatku samorządowego i racjonalna gospodarka funduszami gminnymi.

Komisja Rewizyjna Gminy Szkolnej.

Stała kontrola ksiąg rachunkowych i gospodarczych władz gminy i poszczególnych organizacji.

Samorządowe Gminy Klasowe.

Zebrania miesięczne dyskusyjne poświęcone poza sprawami organizacyjnymi różnym zagadnieniom, wysuniętym przez członków gmin klasowych;

organizowanie imprez i przedsięwzięć gminnych (naukowych, artystycznych, samopomocowych); regulowanie spraw natury porządkowej (funkcjonowanie dyżurnych porządkowych na korytarzach i w szatniach, prowadzenie kronik gmin, należyte ściąganie opłat samorządowych, regulowanie absencji i spóźnień itp.).

Szkolne Koło Naukowe.

Odnowienie sekcji koła: spraw narodowościowych, socjologii, historii gospodarczej, ekonomii politycznej, chemii, fotografiki, poznawania kultury współczesnych narodów europejskich; przeprowadzenie mobilizacji wszystkich „intelektualistów szkolnych” uczniów klas starszych, wykazujących specjalne zainteresowania określonymi zagadnieniami naukowymi przy wykorzystaniu pomocy poszczególnych nauczycieli; pomoc w pracy (materiałnej i moralnej) poszczególnym członkom koła; organizowanie trzy razy do roku zebrań sprawozdawczych wszystkich członków koła

Klub Literacko - Artystyczny z Sekcją Szkolnego Komitetu Redakcyjnego.

Organizowanie zebrań dyskusyjnych, poświęconych różnym zagadnieniom artystycznym z zakresu literatury, muzyki i sztuk plastycznych; organizowanie szkolnych imprez artystycznych; opieka nad sceną szkolną i rekwizytami teatralnymi; redagowanie Szkolnej Gazety Ściennej i utrzymywanie kontaktu z redakcją „Kuzni młodych”.

Koło bibliotekarzy.

Wypożyczanie książek z księgozbiorów szkolnych; porządkowanie tych księgozbiorów według jednolicie pomyślanych zasad; propaganda czytelnictwa (konkursy czytelnictwa, gabloty propagandowe itp.). Wypożyczanie podręczników szkolnych.

Świetlica.

Systematyczne organizowanie audycji radiowych, urządzenie konkursów gier towarzyskich; racjonalna organizacja czytelnictwa czasopism.

Sodalicja Marińska.

Urządzanie zebrań dyskusyjnych na tematy religijne.

Koło modelarzy lotniczych i sekcja pilotów szybowcowych.

Utworzenie sekcji: kandydatów (początkujących) i zawodników (wykwalifikowanych) modelarzy; budowa prostych i skomplikowanych modeli latających; organizowanie zebrań, poświęconych omawianiu zagadnień lotniczych i czytaniu ciekawych artykułów z czasopism L. O. P. P.-u; gromadzenie wycinków z prasy, omawiających sprawy lotnictwa; organizowanie treningów dla pilotów szybowcowych.

Koło przyszłych żeglarzy.

Budowa modeli pływających; zajęcia teoretyczne i czytanie ciekawych artykułów z „Morza” i „Polskim morzem”...; gromadzenie wycinków z prasy codziennej, dotyczących problemów morskich; opieka nad sportem kajakowym i kajakami szkolnymi na Bystrzycy i w szkole; organizowanie wędrowek wodnych po kraju; korespondencja z młodzieżą polską za granicą.

Spółdzielnia szkolna.

Prowadzenie spółdzielczego sklepu szkolnego i Szkolnej Kasy Oszczędności.

Koło sportowe.

Organizowanie treningów i zawodów sportowych; zorganizowanie racjonalne wypożyczania przyrządów sportowych (piłek, nart, łyżew); opieka nad urządzeniami sportowymi szkoły (boiskiem, lodowiskiem, salą ping-ponga); kontakt i współpraca z Międzyszkolnym Klubem Sportowym i innymi organizacjami, zajmującymi się sportem (L. K. M., Harcerstwo, P. W.).

Straż Przednia.

Praca wewnętrzna i „realizacyjna” w myśl zasad ideologii organizacji.

Harcerstwo.

Wzmocnienie obsady instruktorskiej drużyny harcerskiej; uwzględnienie w programie pracy drużyny przede wszystkim: wycieczek, obozownictwa, **krajoznawstwa**, utworzenie zastępu starszoharcerskiego, któryby zajął się pracą światopoglądową w myśl zasad ideologii harcerskiej i podjęcia prób zorganizowania zastępów o specjalnym charakterze, nie wykluczając współpracy z harcerzami innych szkół o podobnych zainteresowaniach.

Hufce Przesposobienia Wojskowego.

Zorganizowanie kursu kierowców pojazdów mechanicznych; normalne szkolenie w zakresie techniki wojskowej; propaganda spraw, związanych z problemem obrony państwa.

SKRZYNKA PORAD WYCHOWAWCZYCH.

M. S.

Zapytuje Pani, na czym winna polegać prawdziwa karność w szkole i jak doprowadzić do jej osiągnięcia.

Na pytanie to oczywiście nie można dać wyczerpującej odpowiedzi w ramach „Skrzynki porad”. Wskazane jest zapoznanie się z odpowiednią literaturą wychowawczą, a m. i. z następującymi opracowaniami tego zagadnienia: „O wychowaniu” A. Danysza, w szczególności: § 11 pt. „Pojęcie i znaczenie karności” i § 17 pt. „Kary w wychowaniu szkolnym”; „Karność i kary w świetle współczesnej pedagogiki”, Praca szkolna 1927 r.; „Zapobiegać karze, czy karać”, Praca szkolna 1927 r.; „Uwagi nad karnością w szkole”, Życie szkolne 1931 r.; „Karność w klasie, a owocność nauki”, Muzeum rocznik 38, zeszyt 1; „Problem karności w świetle współczesnych postulatów pedagogicznych i psychologii”, Miesięcznik pedagogiczny 1934 r. str. 45 i 72; „Analiza reakcji wychowawczych wobec wykroczeń”, Kwartalnik pedagogiczny 1932 r.: „Psoty i figle w szkole”, Przyjaciel szkoły 1934 r., „Karność w szkole demokratycznej” Życie szkolne 1935, str. 62 itd.

Wszystkie wysiłki wychowawcze winny zmierzać do tego, aby wyrobić w uczniu (nicy) karność wewnętrzną (pozytywną), polegającą na uznaniu autorytetu wychowawcy i przyjęciu jego nakazów przez wychowanka za swoje własne, a równocześnie rozwijaniu w każdym wychowanku woli w kierunku ścisłego wypełniania uznanych i przyjętych dobrowolnie zobowiązań wewnętrznych.

Karność polegająca na tresurze, zakazach i karach (tzw. karność zewnętrzna negatywna) nie znajduje uzasadnienia psychologicznego, zawodzi w najkrytyczniejszych momentach i oddziałuje ujemnie na psychikę młodzieży.

Osiągnięcie dodatnich wyników w zakresie karności zależy przede wszystkim od postawy wychowawczej nauczyciela, od jego autorytetu moralnego, umiejętności obcowania z młodzieżą, siły sugestywnego oddziaływania na młodzież, należytego stosowania słusznych i wykonalnych nakazów, konsekwencji i stanowczości w ich egzekwowaniu miarkowanej cierpliwością i wyrozumieniem, od przychylnego w zasadzie ustosunkowania się do poczynań młodzieży, właściwego indywidualizowania, sprawiedliwej oceny pracy i postępów każdego ucznia (nicy) itp.

Dążenie do ideału wychowawcy i praca nad własnym, wewnętrznym udoskonaleniem jest w świetle tego zagadnienia jednym z najistotniejszych obowiązków wychowawcy.

F. Ś.

KRONIKA.

KURS DLA GERMANISTÓW NA UNIWERSYTECIE W HEIDELBERGU.

Chęć bezpośredniego zetknięcia się z krajem, ludźmi i językiem Niemiec — rzecz tak ważna dla dzisiejszych zadań nauczyciela germanisty — skierowała liczną grupę koleżanek i kolegów na polecenie przez nasze Minister

stwo kursy, urządzone przez uniwersytety niemieckie w Berlinie, Monachium, Heidelbergu i Marktbreit. Najliczniejszą grupę ściągnął Heidelberg, który w tym roku z okazji jubileuszu uniwersytetu był formalnie zalany rzeszą obcych przybyszów. Wystarczy nadmienić, że na kursie uniwersyteckim znalazło się około 250 słuchaczy, reprezentujących czterdzieści kilka narodowości, wśród nich 9 Polaków. Nam nauczycielom przyniósł kurs lekkie rozczarowanie, gdyż nawet na najwyższym kursie, przeznaczonym dla nauczycieli germanistów, grupa polska tak bardzo się wyróżniała zarówno opanowaniem języka niemieckiego jak i wiedzą rzeczową i metodyczną, że przy zastosowaniu średniego poziomu obecnych nie mogła odnieść należytych korzyści. Poza tym kurs stał pod wyraźnym znakiem propagandy politycznej, a wykłady ściśle naukowe należały — zwłaszcza na drugim półkursie, którego byłem uczestnikiem — do nielicznych. Do tej grupy należałoby zaliczyć wykład dr. Wolfa „Wzdrówa niemczyzna” (Mustergültiges Deutsch), zawierający bardzo cenne uwagi z dziedziny stylistyki, wypowiedziane niestety w sposób niezmiernie nudny. Drugim tego rodzaju wykładem był wykład prof. Schrade’go „Sztuka niemiecka od czasów średniowiecza” (Die deutsche Kunst seit dem Spätmittelalter), bogato ilustrowany, wygłoszony z niezwykłą swadą i pięknym językiem. Na naszej nauczycielskiej „Arbeitsgemeinschaft” — coś w rodzaju seminarium — analizowaliśmy dziełko Bühler’a p. t. „Spannweite der deutschen Seele”, a przy tej pracy starał się prof. Klingenstein udowodnić odporność duszy niemieckiej na wpływy obce na przestrzeni dziejów. Dyskutowaliśmy „de omnibus rebus et quibusdam aliis” wynosząc z tych rozmów swe niezmiennione zdanie. Pozostałe wykłady podzielono na dwie grupy: jedna poświęcona przełomowi społecznemu w XX wieku, i drugą zatytułowaną „Duch i woła w kształtowaniu III Rzeszy”. Prof. Winnig wykazywał w swoim umiarkowanym wykładzie p. t. „Historja ruchu robotniczego i partji socjalistycznych w Niemczech” naturalny rozwój dążeń od ruchu socjalistycznego do narodowo-socjalistycznego. Mniej udane, a nawet bezwartościowe były dwa wykłady młodych przywódców młodzieży, inż. Stader’a o „Ruchach narodowo-rewolucyjnych od r. 1918 i o rozwoju ruchu narodowo-socjalistycznego” oraz dr. Öchsle’go p. t. „Duchowa postawa młodej generacji”. Frazeologia i wodnista treść spotkały się z należytą odprawą ze strony poważniejszych uczestników kursu na wieczorach dyskusyjnych, na które zostaliśmy zaproszeni. Drugą grupę wykładów reprezentował przede wszystkim najpoważniejszy teoretyk nowej rzeczywistości niemieckiej prof. Kriek w swoim wykładzie p. t. „Geneza ruchu narodowo-socjalistycznego na płaszczyźnie historii kultury”. Można się było sprzeczać co do słuszności przesłanek i wniosków w nim zawartych, trzeba było jednak przyznać, że zamiar swój przeciwstawienia minionej epoce racjonalizmu i zmaterializowania nowej rzeczywistości, pełnej ponoć idealizmu i szlachetnego uczucia, ujął w formę tak błyskotliwą, że zdołał przekonać niejednego o słuszności tezy niemieckiej. Pełen swady i wykwintności językowej był wykład ministra badeńskiego a równocześnie profesora dr. Schmitthener’a o „Urzeczywistnieniu wewnętrznej jedności niemieckiej od r. 1871”, zakończony apelem do obecnych, by przyczynili się do wytworzenia przyjacielskich stosunków z Niemcami, a co za tym idzie dołożyli cegiełkę do pokoju światowego.

Wreszcie dr. Adler zapoznał nas w dwóch wykładach z nową ustawą prasową w Niemczech, przy czym tytuł jednego z wykładów był typową „*contradictio in adiectu*”, mianowicie: „Co rozumie narodowy socjalista przez wolność prasy”. Poza wykładami umożliwili nam organizatorzy kursu zwiedzenie obozu pracy i obozu „Hitlerjugend” oraz wycieczkę pouczającą w przepiękną krainę Schwarzwaldu i nadbrzeża jeziora Bodeńskiego. Uniwersytet przygotował nam też bardzo tanie mieszkania (1 M. dziennie), a menza akademicka gościła nas obiadami i kolacjami po cenie 55 Pf. za posiłek. Bardzo dla nas cenne były widowiska pod gołym niebem na podwórzu słynnego zamku, Hebble: Agnes Bernauer i Göthego: Götz von Berlichingen, wystawione z racji odbywających się „Reichsfestspiele”. Ogólnie biorąc należy się organizatorom wdzięczność za gościnne przyjęcie nas i otoczenie nas dobrą opieką, wyczuwało się jednak na każdym kroku, że opiekunowie nasi mają z góry poruczoną misję.

Reasumując swe uwagi, uważam, że uczestnictwo w takim kursie stać się może bardzo pożyteczne dla nauczyciela germanisty pod warunkiem odpowiedniego parzenia na pewne sprawy.

Pożądanym byłoby również, by nasze Ministerstwo, które kieruje swoich nauczycieli na powyższe kursy, zwróciło się do organizatorów tychże z pewnymi wnioskami rozbudowania grupy ćwiczeń i wykładów ściśle naukowych i dydaktycznych kosztem grupy wykładów politycznych.

Józef Klinghoffer.

KSIĄŻKI NOWONABYTE DO ODDZIAŁU CENTRALNEJ BIBLIOTEKI W CHEŁMIE.

- Baley** Osobowość twórcza Żeromskiego. W-wa 1936. s. 228.
- Bar A.** Słownik pseudonimów i kryptonimów pisarzy polskich. Kraków. 1936. s. 240.
- Bernadzikiewicz T.** Przerosty etatyzmu. W-wa 1936. s. 199.
- Biegeleisen B.** Uwagi o istocie psychotechniki. W-wa 1935. s. 26.
- Bierdajew M.** Nowe średniowiecze. W-wa 1936. s. 248.
- Chankowski H.** Arytmetyka handlowa. W-wa br. s. 458.
- Chlebowski B.** Literatura polska porzobiorowa. Lwów. 1935. s. 616.
- Chrzastowski Z.** Legenda murmańska. W-wa br. s. 347.
- Dybowski R.** Między literaturą a życiem. W-wa 1936. s. 278.
- Ferrero G.** Wielkość i upadek Rzymu. Poznań. br. 2 t. s. 378, 398.
- Gojowczyńska P.** Dziewczęta z Nowolipek. W-wa 1936. II w. 2 t. s. 241, 233.
- Grabski W.** Idea Polski. W-wa 1935. s. 189.
- Handelsman M.** Rok 1848 we Włoszech i polityka Ks. A. Czartoryskiego. Kraków 1936. s. 84.
- Informator.** Szkoły Zawodowe 1936/37. W-wa 1936. s. 80.
- Jarmulski E.** Dydaktyka fizyki. Łódź. br. s. 60.
- Kamieniecki W.** Polska nad Bałtykiem. Toruń. 1934. s. 24.

- Klarner Cz.** Śląsk i Pomorze jako symbole naszej niezależności. Toruń. 1932. s. 65
- Koczy L.** Polityka bałtycka Zakonu Krzyżackiego. Toruń. 1936. s. 73.
- Komarnicki L.** Teatr Szkolny. W-wa br. s. 162.
" Czarodziejstwo teatru. W-wa 1926. s. 30.
- Konopczyński W.** Kwestia bałtycka. Toruń. 1933. s. 23.
- Kowalski W.** O działaniu poniżeń. Poznań. 1935. s. 92.
- Kuchta J.** Dzieci trudne do wychowania. Lwów. 1936. s. 72.
- Kwiatkowski E.** Walka o nową Polskę. W-wa 1936. s. 29.
- Lepecki M.** W blaskach wojny. Lwów 1936. s. 215.
- Leśmian B.** Przygody Sindbada Żeglarza. W-wa 1936. s. 192.
- Lipiński S.** Zasady buchalterii. W-wa 1924 s. 223.
- Łotocka S.** Plan pracy wychowawczej. W-wa 1936. s. 20.
- Macewicz P.** Ocena przydatności do zawodu. W-wa 1936. s. 48.
- Makowski J.** Umowy międzynarodowe Polski. W-wa 1935. s. 368.
- Makowiecki T.** Poeta malarz. W-wa 1935. s. 254.
- Malicki J.** Marszałek Piłsudski a sejm. W-wa 1936. s. 546.
- Małkowski W.** Zasady charakteryzacji teatralnej. W-wa. 1923. s. 64.
- Malanowicz M.** Budowa i urządzenie sceny. W-wa 1923. s. 59.
- Mayzner T.** Pieśni inscenizowane. W-wa 1936. s. 34.
- Mayzłówna I.** Metodyka nauczania gramatyki języka obcego. Lwów 1929. s. 102.
- Mielczarski R.** Pisma. W-wa 1936. t. I. s. 273.
- Milenkiewicz J.** Organizacja wychowania w szkole powszechnej. Wilno br. s. 95.
- Mittek F.** Zagadnienie drugoroczności w szkołach powszechnych. Król Huta 1933. s. 52.
- Nałkowska Z.** Granica. W-wa 1936. s. 390.
- Nowaczyk S.** Przewodnik metodyczny do historii kl. VII. Lwów 1936. s. 66.
- Ossendowski F.** Huculsczyzna. Poznań 1936. s. 229.
- Parandowski J.** Niebo w płomieniach. W-wa 1936. s. 365.
- Piasecki S.** Prawo do twórczości. W-wa 1936. s. 300.
- Pobóg-Malinowski W.** Józef Piłsudski. W-wa 1935. 2 t. s. 373, 651.
- Press I.** Od alchemii do chemii. Lwów 1935. s. 64.
- Przewodnik Świetlicowy.** W-wa 1936. cz. V s. 228.
- Przybylska M.** Mapki konturowe w nauce geografii. Lwów 1931. s. 53.
- Roth Z.** Naukowa organizacja pracy w szkole średniej. Lwów 1936. s. 38.
- Rowid H.** Młodzież współczesna w świetle własnej opinii. Kraków 1936. s. 72.
- Rudniański S.** Zagadnienie racjonalizacji pracy umysłowej na Zachodzie Z. S. R. R. W-wa 1936. s. 31.
- Russel B.** Wiek XIX. W-wa 1936. 2 t. s. 313, 333.
" Pochwała próżniactwa. W-wa 1936. s. 217.
- Schneersohn F.** Samotność i nuda w życiu dzieci. W-wa br. s. 159.
- Skarżyńska J.** Praca z książką naukową, mapą, tablicą statystyczną, wykresem. W-wa 1936. s. 104.
- Solarzowa Z.** Teatr z pieśni. W-wa 1933. s. 91.
- Sowiński M.** Nauczanie robót ręcznych. Kraków 1930. II cz. s. 244.
- Stępowski J.** Gdynia. W-wa 1935. s. 63.
- Studencki S.** Psychologia porównawcza narodów. W-wa 1935. s. 141.
- Suchoński H.** Siatka geograficzna. Sosnowiec. 1933. s. 28.
- Szczepański W.** Stan, potrzeby i idee wsi polskiej. Wolsztyn 1936. s. 125.
- Szumański T.** O najważniejszych projekcjach kartograficznych. Lwów 1931. s. 58.
- Szykowski M.** Polskie peregrynacje do Pragi i Karłowych Warów. W-wa 1936. s. 33.
- Twardowski K.** Rozprawy i artykuły filozoficzne. Lwów 1927. s. 447.
- Tymieniecki K.** Dziejowy stosunek Polaków do morza. Toruń 1932. s. 34.
- Walicki M.** Dzieje sztuki polskiej. W-wa 1936. s. 298.
- Wańkiewicz M.** Na tropach Smętka. W-wa 1936. s. 371.
- Wąsowicz J.** Jak powstaje geograficzna mapa szkolna. Lwów 1932. s. 35.
- Wieczorkiewicz A., Oppman E.** Rocznice. W-wa 1934. s. 603.
- Vincers S.** Na wysokiej Połoninie. W-wa 1936. s. 719.
- Zagadnienia pracy kulturalnej.** W-wa 1936. s. 404.
- Zbawnicki S.** Podział materiału nauczania. Włocławek. 1936. s. 46.
- Ziennowicz M.** Szkolnictwo w Stanach Zjednoczonych Ameryki Półn. Lwów br. s. 399.
- Znaniński F.** Ludzie teraźniejsi a cywilizacja przyszłości. Lwów br. s. 379.
- Zuławski J.** Wyprawa o zmierzchu. W-wa 1936. s. 136.

✓ KSIĄŻKI NOWONABYTE
DO ODDZIAŁU CENTRALNEJ
BIBLIOTEKI PED. K. O. S. L.
W ZAMOŚCIU.

- Baley S.** Osobowość twórcza Żeromskiego. W-wa 1936. s. 225.
- Baley S.** Zarys psychologii w związku z rozwojem psychiki dziecka. Lwów 1936. s. 424.
- Kriek E.** Wychowanie narodowo-polityczne. Lwów br. s. 265.
- Nikodymowa S., Nikodym O.** Wstęp do rachunku różniczkowego. W-wa 1936. s. 62.
- Parandowski J.** Niebo w płomieniach. W-wa 1936. s. 355.
- Russel B.** Pochwała próżniactwa. W-wa 1936. s. 270.
- Szelburg-Zarembina E.** Wędrówka Joanny. W-wa 1935. s. 386.
- Szelburg-Zarembina E.** Ludzie z wosku. W-wa 1936. s. 355.
- Jan Wiktor.** Orka na ugorze. Lwów br. s. 382.
- Wittlin J.** Sól ziemi. W-wa 1936. s. 342.

BIBLIOGRAFIA

WAŻNIEJSZYCH DZIEŁ I ARTYKUŁÓW
DOTYCZĄCYCH KOEDUKACJI NA TLE
PSYCHOLOGII WIEKU DOJRZEWANIA
I SEKSUALIZMU MŁODZIEŻY.

Psychologia wieku dojrzewania.

Dzieła:

- Baley S. Psychologia wieku dojrzewania. W-wa 1931. s. 260 3790, 4826, 5833, 5877, 5878, 6621
- Baley S. Zarys psychologii w związku z rozwojem psychiki dziecka. Lwów 1936. s. 424 . 7871, 8239, 8792
- Bühler Ch. Dzieciństwo i młodość, prz. Ptaszyńska. W-wa 1933. s. 505. 5012, 7006
- Felhorska F., Studencki M. Plany i marzenia młodzieży o przyszłości. W-wa 1933. s. 272. 5050
- Friedländer M. Zmiany duchowe u młodzieży w wieku przełomowym. Lwów 1929 s. 16 2820
- Kuchta J. Książka zakazana jako przedmiot zainteresowań młodzieży w okresie dojrzewania. W-wa br. s. 153 5784, 5967, 8321
- Kuchta J. Dziecko włóczęga. W-wa 1933. . 5234, 5484, 8320
- Kupky O. Jugendlicher Psychologie. Leipzig 1927. s. 122. 1532
- Schmidt J. Jugendtypen uas Arbeitermilieu. Weimar 1934. s. 94. 6990
- Spranger E. Psychologie des Jugendalters. Leipzig 1925. s. XV, 364. 6991
- Szuman S., Pieter J., Weryński H. Psychologia światopoglądu młodzieży. Warszawa 1933. s. 474 5013, 5923
- Tumlirz O. Jugendpsychologie der Gegenwart. Berlin 1933. s. 97. 6909
- Czasopisma:**
- Blaustein L. O ocenie samego siebie w wieku młodzieńczym. Kwartalnik Psychologiczny. 1931. s. 370. 4153
- Borelowski W. Dane statystyczne o pamiętnikach, utworach literackich i listach młodzieży w okresie dojrzewania. Kwartalnik Pedagogiczny. 1931. s. 42. 3848
- Dąbrowski Z. Wychowanie dzieci i młodzieży. Encyklopedia wychowania. T. I s. 786. 7749
- Friedländer M. Katastrofalne czasy i dorastające pokolenie. Miesięcznik Ped. 1926. s. 168. 272
- Friedländer M. Życie duchowe młodzieży żeńskiej. Ruch Pedagogiczny 1925. s. 300 1415
- Gembala A. O tz. wieku przejściowym uwag kilka. Miesięcznik Pedagogiczny 1932. s. 161, 193. 272
- Jakiel A. F. Mendouse „L'ame l'adolescente”. Paris 1928. Ruch Pedagogiczny 1930. s. 281. 1415
- Kuchta J. Pamiętnik współczesnego dziewczęcia. Muzeum 1933. s. 129. 1092
- Montassut. Education sexuelle. Education 1924. 1141
- Spoczyńska H. W pałacej sprawie dokumenty. Muzeum 1932. s. 222. 1092
- Szuman S. Rozwój psychiczny dzieci i młodzieży. Encyklopedia Wych. I. s. 266 7749
- Szuman S. Światopoglądowe cierpienia młodzieży. Kultura i Wych. 1933/34. s. 30. 6043
- Szuman S. Znaczenie dzienników młodzieży. Kwartalnik Ped. 1930. s. 107 3848

Seksualizm.

Dzieła:

- Dryjski A. Zagadnienie seksualizmu dziecka i młodzieży szkolnej. W-wa 1934. s. 456. 5306, 5491
- Foerster F. Seksualna etyka i pedagogika. W-wa 1911. s. 204. 455
- Hirschfeld M. Psychologia seksualna. W-wa 1935. s. 232. 8255
- Mazurkiewicz K. Kwestia seksualna w wychowaniu. Poznań 1931. s. 181. 4173
- Mazurkiewicz K. Pedagogika wobec kwestii seksualnej. Włocławek 1931. s. 19. 4852
- Męczkowska T. Wychowanie seksualne dzieci i młodzieży. W-wa 1934. s. 52. 5835
- Słonimski P. Rodzice a uświadomienie płciowe dziecka. W-wa 1936. s. 4. 8415

Czasopisma:

- Dryjski A. Psychoanaliza i wychowanie płciowe. Kwartalnik Ped. 1930. s. 78, 169, 279. 3848
- Kalinowska W. Uświadomienie młodzieży i nauczanie religii. Wiad. Lit. 1933. s. 39. 3847
- Kamiński W. Zagadnienie seksualne w wychowaniu. Życie szkolne. 1935. s. 393. 1049
- Kamosiński J. Zagadnienia erotyczne w wychowaniu szkolnym. Praca Szkolna. 1934/35. s. 42 2286
- Korczak J. O bezpieczeństwo dziecka. Szkoła Specjalna. 1933/34. s. 41. 3852
- Krzywicka I. Jak odpowiadać dzieciom na drażliwe pytania. Wiad. Lit. 1933. nr 7. 3847
- Krzywicka I. Trudno mówić z dziećmi. Wiad. Lit. 1933. nr 39 3847
- Mackiewicz - Ortosiowa. Uświadamianie dziecka. Młoda Matka 1935. nr 7. s. 10.
- Mittendorf-Wolff L. Ein problem. Schweizerische Paedagogische Zeitschrift. 1928. s. 48. 1140
- Sadowski F. Kwestia seksualna w wychowaniu szkolnym. Praca Szkolna. 1931. s. 57. 2286
- Skopowski Cz. O uświadomieniu młodzieży w sprawach seksualnych. Przyj. Szkoły 1933 nr 7. 1961
- Spoczyńska H. W pałacej sprawie dokumenty. Muzeum 1932. s. 222. 1092
- Wachowski J. Kwestia seksualna w wychowaniu. Przyj. Szkoły 1932. s. 296. 1961

Koedukacja.

Dzieła:

- Fondaliński J. ks. Koedukacja w świetle badań współczesnej psychologii. Poznań 1936. s. 301. 8886
- Męczkowska T. Szkoły mieszane — koedukacja. W-wa 1920. s. 91.
- Prumbs A. Koedukacja a światopogląd katolicki. Poznań b. r. s. 19. 8528
- Schwarz J. Płeć a inteligencja. Poznań 1934 s. 30. 6952
- Czasopisma.**
- Baley S. Czy i o ile dzisiejsza nasza wiedza o różnicy psychiki mężczyzny i kobiety daje podstawę do różnicowania szkół męskich i żeńskich. Muzeum 1929. s. 115. 1092
- Bykowski-Jaxa. L. Przyczynki do badań eksperymentalnych nad zagadnieniem koedukacji. Muzeum 1935. s. 1. 1092
- Friedländer M. Idea koedukacji i jej realizacja. Ruch Pedagogiczny. 1933. s. 21, 65, 123, 153. 1415

NADEŚLANE.

Friedländer M. Koinstrukcja jako czynnik koedukacji. Miesięcznik Ped. 1934. s. 270, 371.	272
Friedländer M. Możliwość wyrabiania samodzielności u dziewcząt w szkołach mieszanych. Praca Szkolna. 1936/37. s. 65.	2286
Friedländer M. Nowe głosy o zagadnieniu koedukacji. Oświata i Wychowanie. 1930. s. 775.	2663
Hecht G. Zagadnienie koedukacji w naszym szkolnictwie. Miesięcznik Pedagogiczny. 1934. s. 204.	272
Hełm-Pirgowa J. Koedukacja w świetle opinii VI Międzynarodowego Kongresu Wychowania Moralnego w Krakowie. Zrąb. 1934. N. 3/4. s. 125.	3727.
Hełm-Pirgowa J., Kołowa S. W sprawie programów szkoły żeńskiej. Muzeum 1935. s. 32	1092
Hfasko-Pawlicowa A. O potrzebie zróżnicowania programów na męskie i żeńskie. Muzeum 1934. s. 65.	1092
I. S. W. Koedukacja w kolegiach i szkołach średnich Stanów Zjednoczonych. Oświata i Wychowanie 1934. s. 81.	2663
Jaworska M. Wartość wychowawcza koedukacji. Praca Szkolna. 1929. s. 209.	2286
Kuchta J. Baley'a. Psychologia mężczyzny i kobiety. Muzeum 1931. s. 164.	1092
Kulański F. Uwzględnianie właściwości rozwojowych młodzieży obojga płci przy nauczaniu łącznym. Przyjaciel Szkoły. 1933. s. 555.	1961
Landauowa M. Koedukacja w teatrze szkolnym. Teatr w szkole. 1936. s. 205.	7410
Lichtschein M. Uwagi na temat nauczania w szkołach mieszanych. Praca Szkolna. 1931. s. 140.	2286
Litwin A. Koedukacja w wieku dojrzewania płciowego. Przegląd Pedagogiczny. 1923. s. 171.	653
M. D. Szkoła koedukacyjna we Francji. Oświata i Wychowanie. 1933. s. 581.	2663
Męczkowska T. Dlaczego szkoła średnia ogólnokształcąca powinna być koedukacyjną. Ogniwo. 1932. s. 32.	4804
Męczkowska T. Koedukacja — wskazania organizacyjne i wychowawcze. Ogniwo. 1931. n. 8/9.	4804
Męczkowska T. Nauczanie wspólne — koedukacja. Encyklopedia wychowania. 1909. t. VII. s. 544.	324
Męczkowska T. Zagadnienia koedukacji w teorii i praktyce. Zrąb. 1933. t. 164. s. 22.	3727
Pogorzelski S. Koedukacja. Przegląd Pedagogiczny. 1918. s. 369	653
Pogorzelski S., Wicher L. Koedukacja w szkołach średnich. Z aktualnych zagadnień szkolnictwa średniego. Łódź 1925. s. 32.	256
Projekt planu generalnej wychowawczni dziewcząt w gimnazjum koedukacyjnym Dz. Urz. K. O. S. Wołyńskiego. 1922. N. 6.	5159
Racinowski S. Koedukacja a samodzielność dziewcząt w szkole powszechnej. Praca Szkolna 1936/37. s. 69.	2286
Rybicka E. Poglądy młodzieży akademickiej na sprawę koedukacji w szkole średniej. Polskie Archiwum Psychologii. 1931. N. I.	650
Szwarc K. Problem koedukacji w szkole doksztalcającej zawodowej. 1934/35. s. 225	7678
Zaborowska J. Koedukacja w preparandach. Preparandy Naucz. 1922. s. 69	3982

A. Swirszczyńska. *Rok polskiego dziecka*. Wiersze i obrazki sceniczne na doroczne święta państwowe i szkolne. Warszawa. Instytut Wydawniczy „Biblioteka Polska”. 1936 r.

Zawartość książki, określona w podtytule, była długo oczekiwana przez nauczycielstwo szkół powszechnych, które stawało często przed brakiem odpowiednich materiałów na uroczystości, urządzone przez szkołę. Obecnie Instytut Wydawniczy „Biblioteka Polska” przez wydanie książeczki Świrszczyńskiej próbuje dopomóc nauczycielstwu w przezwyciężeniu tych trudności.

Na treść książeczki złożyły się wierszyki i obrazki sceniczne na wszystkie uroczystości szkolne od otwarcia roku szkolnego zaczynając poprzez rocznicę i święta narodowe i państwowe w ciągu roku na uroczystości zamknięcia roku szkolnego kończąc. Prócz tego materiału uwzględniła autorka ponadto: Miesiąc Książki, święto Lasu, dzień Matki, święto Pieśni, dzień Spółdzielczości, święto Dziecka, dzień Czerwonego Krzyża, dzień Dobroci dla Zwierząt, dzień Szkół Powszechnych. Układ całego materiału jest mniej więcej chronologiczny, przygotowany do następstwa tych uroczystości w ciągu roku.

Zeszyt 8 zarysu encyklopedycznego „Świat i Życie” (Książnica - Atlas, Red. Prof. Dr Z. Łempicki) zawiera szereg artykułów niezmiernie interesujących i doskonale wprowadzających Czytelnika w istotę zagadnienia. W artykule „Tkanki” Dr J. Zweibaum porusza bardzo ciekawą kwestię hodowli tkanek poza ustrojem. Odpowiednio hodowane tkanki są nieśmiertelne. Nasuwa się w związku z tym pytanie, czy — gdyby się nam udało usuwać regularnie z naszego ciała szkodliwe substancje, które nagromadzają się z wiekiem, tak jak to robimy w hodowli — nie można by znacznie przedłużyć naszego życia. Prof. Dr J. K. Parnas w artykule „Tłuszcze”, nie tylko rozpatruje tłuszcze pod względem chemicznym, ale obszernie wyjaśnia znaczenie tłuszczów w higienie odżywiania. W artykule zaś „Trawienie” zaznajamia Czytelnika z zawiłą sprawą poszczególnych procesów trawiennych. Prof. dr Z. Łempicki w artykule „Tragizm i tragedia” wnika w istotę tragizmu i na tej podstawie rozpatruje wewnętrzną strukturę tragedii. Z artykułu „Transplantacja” Prof. dr J. Dembowskiego może się Czytelnik dowiedzieć o rzeczy tak ciekawej, jak przeszczepianie części organizmu, które dzisiaj już często stosuje się w medycynie. Dokonano już wiele śmiałych prób transplantacji poszczególnych narządów na szczurach i królikach. Przeszczepiono z dobrym wynikiem nawet takie narządy jak oko i serce. Z prawdziwą przyjemnością czyta się świetny artykuł Prof. Dr T. Kowalskiego o „Turkach”. O turystyce pisze znany nasz alpinista Dr K. Jodko-Narkiewicz. Artykuł „Ubezpieczenia” Z. Kmity wprowadza Czytelnika w istotę zagadnienia i daje szereg cennych informacji. Artykuł Prof. Dr St. Baley'a o uchu, pozwala łatwo zorientować się w zawiłej budowie ucha ludzkiego (piękna kolorowa tablica ułatwia pracę), oraz zrozumieć działanie aparatu słuchowego i organów zmysłu równowagi. O Ukrainie pisze Dr J. Wąsowicz. O roślinach uprawnych W. Miśkiewicz. Aktualne zagadnienie racjonalnej zabudowy nowoczesnych miast poruszane jest w artykule „Urbanistyka” Inż. H. Oderfelda i Inż. H. Rut-

skiego. Bardzo pożyteczny, zwłaszcza dla młodzieży szkolnej, jest artykuł Prof. Dr St. Baleya „Uwaga”. Inż. St. Żukowski daje niezmiernie interesujący „fachowy” artykuł o uzbrojeniu.

Dr K. Estreicher w pięknym artykule o Wawelu daje krótkie ale wyczerpujące studium o tej świętości narodowej, która stała się dla każdego Polaka nie tylko miejscem świętym, pamiątkowym, artystycznym, ale i miejscem nauki. Starannie dobrane ilustracje podnoszą wartość artykułu.

Obraz życia artystycznego Francji za Ludwika XIV daje Dr J. Starzyński w artykule „Versal”.

M. Smolarski: Dawna Polska w opisach podróżników. Książnica-Atlas. Lwów — Warszawa. Str. 176, zł 3.30.

Mieczysław Smolarski, autor „Pieśni i śpiewów rycerskich”, „Poezji powstania listopadowego i legionów”, nagrodzonej na konkursie im. Bieleckiego przez Pol. Akad. Umiejętności, jest jednocześnie bardzo poczytnym powieściopisarzem, cenionym poetą i badaczem naukowym. Te trzy pierwiastki, którymi zabłysnął jego talent już w „Przygodach polskich podróżników”, skupiły się najsilniej w jego nowej książce „Dawna Polska w opisach podróżników cudzoziemskich”. Autor roztrząsa w niej obraz dawnej, rzeczywistej świetności Polski, opisywanej w różnych wiekach przez cudzoziemców. Z mgły dziejowej wyłaniają się postacie to arabskiego wędrowca, który oglądał Polskę pogańską, to błędnego rycerza z tarczą na ręku, który dał się obwieścić heroldom na dworze Jagiełły, to dworzanina Waleriusza, który podczas ucieczki krył się w polskich bagnach, to dworzanina Marji-Ludwiki, — lekarza angielskiego Króla Jana, pastora, który spożywał obiad z Królem Stanisławem Augustem w Łazienkach, bojara rosyjskiego, Niemca leczącego dżumę na pograniczu Polski, Turcji i innych.

Książka Nowakowskiego, wydana u Gebethnera i Wolffa. *Sławiam bańki.* — to nie książka felczerska, tak jak kucharz doskonały nie był książką kucharską — nota bene pewna wulgarność tytułów, jest maską, którą ten wysoce wyrafinowany i subtelny umysł z upodobaniem przybiera. W tym wypadku tytuł jest bardzo trafny; w istocie można sobie wyobrazić, ile „złej” krwi stracili biedni pacjenci, którzy znaleźli się pod bańkami Z. Nowakowskiego — a jest ich co niemiara.

Każde bowiem aktualne i godne uwagi wydarzenie polityczne, społeczne, kulturalne, literackie, teatralne, oświatowe chwytła Nowakowski bystrem okiem publicysty i poddaje nieubłaganej operacji. Czyni to tak znakomicie, tak błyskotliwie, że widz z przyjemnością wraca do tego teatrum anatomicznego, by jeszcze raz przyjrzeć się temu widowisku. Zdrowy rozsądek i szczerłość sądu, prostota i brak doktrynerstwa, przy wysubtylizowaniu umysłowym, ogromna erudycja w parze z niezwykłym dowcipem — to są zalety, które jedynie — w naszej feljtonistyce — Nowakowski umiał zespolić.

Całość, 22 feljtony — wydana starannie — zdobiona jest licznymi, pełnymi ekspresji i trafności ilustracjami znanego humorysty Charliego.

Sprostowania.

W nr 4 Dz. Urz. Kur. Okr. Szk. Lub. z dnia 1 grudnia 1936 r. na str. 96 poz. 101 opuszczono nazwisko **Koziół Józef**, naucz. szk. powsz. w Łukowie przy odznaczeniach srebrnym wawrzynem P. A. L.

Na str. 97 poz. 102 mylnie wydrukowano „Uchwałą Polskiej Akademii Umiejętności” winno być: „Uchwałą Polskiej Akademii Literatury”.

Ogłoszenia.

**MUNDURY SZKOLNE DLA UCZĄCEJ SIĘ MŁODZIEŻY,
WEŁNY DAMSKIE I MĘSKIE NA SEZON JESIENNO-ZIMOWY**

**poleca
firma**

Bracia Sarnecky

Lublin, Krak.-Przedm. 30.

Telefon 14-33.

DLA P.P. NAUCZYCIELSTWA DOGODNE WARUNKI PŁATNOŚCI.

Wszystkich, którzy nie uregulowali dotychczas należności za katalog Centralnej Biblioteki Ped. K. O. S. L. prosimy o bezzwłoczne wpłacenie 1 zł na konto P. K. O. 30617 Dziennika Urz. K. O. S. L. z zaznaczeniem na odwrocie przekazu przeznaczenia wpłaty.

Prenumerata	{ Roczna zł. 5.— Półroczna zł. 2.50		Ceny ogłoszeń	{ Cała strona zł. 120.— Pół strony zł. 70.— Ćwierć strony zł. 35.—

Rękopisów Administracja nie zwraca. Konto P. K. O. 30.617.

Adres Redakcji i Administracji: Lublin, Kuratorium Okręgu Szkolnego.